

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én
máscél iven és az egyleti tagoknak ingyen
küldetik meg.

Ném tagok egész évre 2 frttal fizet-
hetnek elő, fél éves előfizetés el nem fo-
gadatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
szíjazandók.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad
felvilágosítást.

„Kis hirdetések”-ben minden szó 2 kr.,
egyleti tagoknak 1 kr, lakcimmal minden
közlés után még 30 kr.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Aron, Báró Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor,
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Néhány szó a komlótermelésről Petki Fe-
rencz. — Még néhány szó kiállítási borainkról. Zeyk József. —
Mit tegyünk az elfagyott szőlőkkel? Báró Szentkereszty
György. — A fagykárók. — Személyi hírek. — A kolozsvári ál-
latkiállítás. — A talajjavítás előhaladása. — Marháink munka és ta-
karmány értékesítése. — A korom használata a kertben. — Méhé-
szeti törvényjavaslat. — A facement tetőzet. — Tyukok és csirkék a
gyümölcsösben. — Az orsz. gazd. egylet közgyűlése. — Megyei gazd.
egyletek működése: Görgény-szt.-imrei marhadijazás. — Az állat-
kiállítási szakosztály 1885. évi zárszámadása. — Biztosítási ügy. —
Piaci árak. — Hirdetések. —

Néhány szó a komlótermelésről.

Már régebben kaptam felszólítást, hogy irjak a komlónak
gyakorlati termeléséről, de ezt azért nem teljesítettem, mert még
igen kezdőnek éreztem magamat. Azóta huzamos idő telt el és
az újabb óhajnak annál szivesebben teszek eleget, mert a le-
folyt két évi általános jó termés folytán tultermelés állván
be; — miadazok kik az áruba bocsátással nem siettek, komló-
juk eladatlan maradása miatt azon félelemben estek, hogy ez
már így lesz most mindig a következő években is! E félelmet
még fokozhatja az olyan cikk, mint az Ugron Zoltán fiatal
barátomé, mely az „Ellenzék” 82-ik számában megjelent; de
nézetem szerint ez csak kezdőket vagy olyanokat rémíthet el,
kik még Erdélyben több éven át a komlótermeléssel nem fog-
lalkoztak.

Ugron barátom csak a nagyhirű saazi komlótermelést
állítja szembe az erdélyivel, még pedig az odavaló termelőknek
és kereskedőknek egyoldalú információi után. Csak ott lát igazi
komlótalajt és boldogulást, pedig a saazi összes termés — vá-
rosi és vidéki — egy tizenötöd részéig sem fedezi a komlószü-
ségletet. Tehát még más vidék is termelhet komlót, — ha uincis
is oly nagy renomméja, — kisebb-nagyobb haszonnal addig, míg
pontos, jó és okszerű kezelése által hirnevét mindig emelni
igyekszik.

Hirnévhez a legtöbb esetben csak hosszú küzdelmek árán

lehet jutni és jól tudjuk, hogy a régi nagy névre szert tett vi-
dék mily féltékenyen őrzi azt, kivált új versenytárrsal szemben;
az oda szokott kereskedő és vevő, — ha nem elfogult is, —
mily nehezen határozza el magát más helyről vásárolni, ha mind-
járt egyforma lenne is az áru. Hirnévről tehát egyhamar ne is
álmodjunk, kivált míg sokkal többet nem termelünk.

Ugron ur cikkében nem reflectál a mi jelenlegi viszo-
nyainkra, melyek a lehető legroszabbak: a gazdaságnak minden
ága a sok kedvezőtlen év alatt, valamint a mostani gazdasági
válság és verseny folytán oly csekély hozamot hozott és hoz,
hogy alig érdemli meg a reáfordított költséget és fáradságot
Erdélyben. Nincs is remény, hogy gazdasági állapotunk itten
egyhamar jobbra forduljon, mert szemtermelésünk az oláhor-
szági és alföldi dűsan termő talajjal a versenyt ki nem állhatja;
állattenyésztésünk pedig a hosszú — 6—7 hónapnyi — tele-
lés miatt annyira költséges, hogy pontos számítás mellett alig
hajt hasznot. Ennélfogva olyan növényeket kell termelnünk,
melyek mostoha éghajlatunk alatt türethetően fejlődnek és ritkán
csalnak; ezek között tapasztalatom és nézetem szerint első
helyen állónak a komlót tartom, — kivált a hivesebb vidéke-
ken — ha jól kezelik. Hogy miért tartom oly fontosnak a komlót,
azt az alábbiakban röviden előadni igyekszem.

Először azért, mert talajunk nagyon kedvez a komló fej-
lődésének és talán épen olyan jól és gyorsan nemesíti a dur-
vább fajokat, mint akár a saazi talaj. Mindenütt hol nagyobb
mennyiségben egy csoportban württembergi durva faj mivelte-
tett, annak ötödik-hatodik évi termése finomságra nézve össze
sem volt hasonlítható az első évi terméssel; sőt ha szépen volt
száritva és jól zsákolva, nemcsak tultett minden külföldön ter-
mett késői fajtán, de némelyik a saazi komlótól is alig volt
megkülönböztethető.

Meg kívánom jegyezni, hogy a korai saazi komló nálunk
keveset terem és sokszor csal; azért itt haszonnal nagyban
nem igen termelhető; de tekintve azt is, hogy szedése itt épen

az aratással esik egy időre, ez a nagybaai termelésnél tetemes bajt okozna.

A késői fajták nálunk úgy nedves időben, valamint száraz évben jól teremnek és nem igen csálnak; 16 évi átlag megadja az 500 kilót holdanként, míg százados statisztika szerint Cseh-Német- és Angolországban alig minden 3—4 évben van termés és az is rossz minőségű az őszi esők következtében, mely a komlót szárításkor tönkre teszi, míg nálunk közmondásos a szép meleg őszi idő.

Igaz, hogy a saazi piac távolsága nagy hátrány reánk nézve, kivált olcsó árak alkalmával; de ezt ellensúlyozza azon nagy előnyünk, hogy nálunk a komló, — úgy a korai, mint a késői faj, — két-három héttel előbb érik meg. A piacon tehát a nagy távolság dacára, ha sietünk, előbb jelenhetünk meg, mint a többiek és tultermeléskor sem kell félni, hogy komlónk eladatlan marad.

Már két évben tapasztaltam, hogyha azonnal felküldtem az első kész württembergi komlót, azt épen olyan áron adtam el, mint a saazi komlót. A távolságot elviselhetőbbé tehetné egy czélszerű, gyors továbbítást biztosító, kedvezményes vasuti tarifa. A mostan érvényben levők nem kedvezők azért, mert az egyik csak 5000 kilónál kezdődik, de a legnagyobb vagonba 3000 kilónál többet berakni lehetetlen, két vagonba berakni pedig nem szabad. A legujabb kedvezményt pedig, mely csak Bécs és Kőbányára szól, épen nem használhatjuk, — mert azt hiszem minden erdélyrészi komlótermelő okult azoknak kárán, kik megkísértették és legyőzni remélték azon elfogultságot, melyet az ottani serfözök komlónk iránt táplálnak. Ok nélküli erőlködés volt, — mert vagy potom áron adták el a komlót, vagy egészen eladatlan maradt. Vásárolja csak, míg saját kárán nem tanul, a bécsi és budapesti serföző komlónkat Saazban háromszorosan áron, ha úgy tetszik neki! Most három éve bizony semmivel sem volt rosszabb a ser, mint azelőtt, pedig sok erdélyi komlót használtak abban el. Az elfogultságon kívül még azon ok is számot tesz, hogy a sergyáros inkább vesz saazi és más nagykereskedőktől komlót, mert kereskedelmi szokás ezt egy évre hitelbe adni; továbbá a házaktól a sergyáros üzletvezetője is zsák után díjazva lesz; mindezt pedig a kisebb termelők tulnyomó része nem igen teheti meg.

Van azután még egy nagyon fontos körülmény, mely a nagy távolság és olcsóbb ár dacára nagyban emeli versenyképességünket és ez abban áll, hogy a többi híres komlóvidékeknél hasonlíthatatlanul olcsóbban tudjuk a komlót előállítani, úgy földünk kisebb értékénél, mint jó termő erejénél és olcsó napszám viszonyainál fogva.

Ha valakinek Erdélyben egy évi termésének metermázsája készen bezsákolva 30—32 forintnál többre jön, az már kedvezőtlen napszámviszonyokkal küzdök; pedig ugyan ritka eset, hogy ily olcsón előállított komlót — még ha nem jó minőségű is — haszonnal eladni ne lehetne!

Az elmúlt két évben is, a ki sietett, jó nyereséggel értékesítette termését, hogy azonban nálunk oly sok eladatlan maradt, az a következő főokokra vihető vissza: 1) a két gyalázatos nyár és őszi miatt sok rossz minőségű komló volt; 2) a termelők

biztak a megelőző két év nagy árának visszajövetelében; 3) hogy a külföldi piacok áráiról és az általános termés miben állásáról teljes tájékozatlanság és megbízhatatlanság uralkodik. Egy olyan árunál pedig, mint a komló, hol az igen sietős vagy igen késedelmes eladással nagy összegeket lehet veszteni vagy nyerni, felette fontos tájékozva lenni, hogy felesleg vagy hiány mutatkozik-e a termelési átlagban. A régi 1—2 éves megmaradt komló a szép új komlónak gyenge versenytársa és épen csak azt akadályozza meg, hogy egy rossz termés szülte hiányánál tulságos nagy árak nem állhatnak elő.

Nagyon természetes, hogy a komló mivélés néhány évi igen kedvező hozama minden ország mezőgazdáját arra indította, hogy annak termelésével a siker reményében kísérletet tegyen. Ha tehát ma nagyobb a verseny, mint valaha, ebből csak az következik, hogy a termelőnek még jobban kell vigyázni s minden körülményt hasznára fordítani, hogy e versenyben győztes legyen. Mindenekelőtt szükséges, hogy az, ki komlót akar termelni, jól vegye számba: először, hogy van-e arra alkalmas talaja? továbbá rendelkezik-e oly nagy és olcsó munkaerővel, mellyel a termést gyorsan leszedhesse? van-e szakértő, lelkiismeretes kezelője, ha maga nem vezetheti a komlónak minden munkáját?

A termelőnek első telepe minél közelebb legyen a munkásokhoz és míg ezek a mivélést meg nem tanulják és bele nem szoknak, tulságos nagyra ki ne terjesztessék.

A szárító helyiség a komlótelep nagyságához képest bő legyen, mert a komló gyorsan érik és ezen fordul meg annak minősége. Egy holdról a jó minőségű komló többet ér, mint három holdról a rossz minőségű; e mellett figyelembe kell venni, hogy a komló mivélés legnagyobb költsége a szedés és szárítás; a rosszert pedig ugyanannyit kell fizetni, mint a jóért. A mi az első beállításra illeti, azt akárki, ha maga akarja megtenni és sohasem látott komlóst bármely magyar vagy német komlókönyv után elvégezheti; csak az ültetés utáni évben következő tavaszi metszést, a komló leszedésének idejét, azaz érési stadiumát és a komló zsákolását okvetlenül valamely komlóban kell tanulmányozni. Hogy milyen mélyen rigolozzuk komló alá a földet, az nézetem szerint a föld minőségétől és altalajától függ; könnyű mély talaju földben szükségtelen nagy költséggel mélyen rigolozni.

A faj ültetésére nézve ajánlom, hogy csak késői fajtákat válasszunk; a töke távolság nézet dolga; én legczélszerűbbnek az 5 lábnyi négyzetet tartom, ámbár sokan a 6 lábnyit jobbnak mondják; azonban 5 lábnál keskenyebb az ültetés semmi szín alatt ne legyen. Hogy melyik jobb: a karó- vagy a drótmivélés, azt határozottan állítani nem merem, mert mindkettőnek vannak előnyei és hátrányai; egyik évben az egyik sikerül jobban a termés, más évben a másikon; — legjobb az, a melyik legolcsóbb. Ha valaki a karóhoz olcsón jut, akkor alkalmazza ezt, mert czélszerűbb és egyszerűbb; de ha a karó drága, az oszlopnak való tölggyfa pedig rendelkezésre áll, úgy sokkal jutányosabb lesz a drótmivélés beállítása, melynek viszont az a haszna, hogy állandóbb.

Evvel elmondtam volna nagyjában a megfigyelendőket és

azok megnyugtására, kik a két évi olcsó árak miatt aggódnak, csak azt említem még fel, hogy ez nem az első eset; sőt mikor még gazdasági válságról nem beszéltünk, első évi termésemet csak 22 forintot adtam el (per 50 kilo); második termésemet, de jókor, 47 forintért bocsátottam áruba, reá 6 hét múlva 18 forintot is alig lehetett eladni. Azután 3 éven át nagy árban adtam el komlómat, úgy hogy összes akkori telepem földértékén, beállítási és épület költségein felül még jövedelmi haszon is maradt. Azt hiszem, ez Erdélyben más gazdasági ágban elő nem fordult; de azt sem hiszem, hogy lenne régebbi komlótermelő, ki azt gondolta volna, hogy ez már most mindig így lesz; sőt az ahhoz értő biztosan számított arra, hogy majd az olcsó évek is beállanak. Ha minden gazdasági ágban csak annyit veszített volna az erdélyrészi gazda, mint a komló-mivelésnél, — akkor nem kellene aggódnai a jövő felett, mely ma oly setét színben tűnik fel. —

Királyhalma.

Petki Ferencz.

Még néhány szó kiállítási borainkról.

Az „Erdélyi gazda“ idei 9-ik számában erdélyrészi borainknak a budapesti kiállítási szereplését tárgyzó cikket igen nagy érdeklődéssel vettem kezembe. Erdemes írója már magában nagy várakozást keltett bennem: de megvallom, — az olvasottak legkevésbé sem elégitettek ki.

Egyfelől nem, mert a kereskedelmi szempont legkevésbé sincsen ezen cikkben méltatva; de sőt a termelő kiállítók által ez irányban történt törekvések szándékosan ignorálva, sőt hibáztatva lettek! Ezt pedig helyeselni nem tudom!

Továbbá egyes borok vegyelemzési kimutatásán és egyes fajborok százalékos minősítési kimutatásán kívül, még az sem lett feltüntetve, melyik fajbor, minő vidékről viselkedett jobban? És így a kiállítás azon haszna is veszendőbe megy, hogy a termelők tájékozva legyenek, miszerint vidéküknek melyik fajbor termelése felel meg leginkább.

De felszólalásomnak célja a termelők kereskedelmi törekvéseinek szándékos háttérbe szorítását kimutatni, mit csakis a borkereskedő jurytagok túloyomó befolyásának vagyok hajlandó tulajdonítani.

Mi bortermelők fájdalmasan érezzük, hogy ha fáradozásainknak jutalmát akarjuk venni, a borkereskedőkkel szemben magunknak kell boraink illő értékesítésében fáradozni. Egyfelől hogy a számos, boraink hitelét rontó megbízhatlan kereskedővel szemben boraink hírnevét megvédelmezzük. És másfelől: a kevés lelkiismeretes borkereskedő árcsökkenő törekvései ellen szembe kell szállanunk ugyanis eléggé szorongatott vagyoni érdekeink ügyében! Tudom, hogy ez nem egészséges állapot, hogy a fejlettebb gazdasági és kereskedelmi viszonyokkal bíró nyugoti termelő államokban ez nem így és jobban van; de nálunk ez a tényleges helyzet és ezen, meggyőződésem szerint, még jó ideig csakis a termelők önségele segíthet, míg a kereskedelem helyes irányt venni kénytelen nem lesz.

Épen azért nekem, — ki a bor eladását tartom czélnak és a tudományt csak ezen czél szolgáltatásban álló eszköznek

tekintem, — hibáztatnom kell, hogy az említett cikk a tudományos és statisztikai adatokra terjeszkedve ki csupán, azon termelők törekvését, kik nem kereskedők szolgálatára álló anyagot, hanem kizárólag kész árut mutattak fel, egészen ignorálja azon czímen, hogy nem az előállító szőlőfajok szerint elnevezve jelentek meg boraik. „Zamatos, Chateau, Erdély gyöngye, Cabinet, Sziklabor“ stb. elnevezéseikért „badarsággal“ bélyegezve, hibáztatva vannak!

Ha valamely bor (hisz mindig azt mondjuk, igen sokféle borunk van és nincs elég egyféle árunk!) többféle mustnak gyakorlatilag tapasztalt, helyes vegyítéséből áll, azt többé egy szőlőfaj után elnevezni nem lehet és nézetem szerint helyes ennek más nevet adni. A „Chateau“ elnevezés használatára nézve, miután azt én alólirott kezdeményeztem; megjegyzem, hogy „anch'io sono pittore“ vagyis magyarul: engem sem a gölya költött; az elnevezés pedig legkevésbé sem tudatlanságból eredt. Megengedem, turbizakodás volt a vidéknek egyik általánosan elismert legjobb bortermő helyén termelt, személyes nagy fáradsággal gondosan kezelt és országszerte igen jellesnek talált, a francia Chateau-kal ugyanazonos szőlőfajok mustjából összeállított boromat ezen a kereskedésben már ismert elnevezés használatával a kereskedésben tetszősebbé tenni akarni. De ha önbizalmam és követőim önbizalma túlzott volt, ezen és más elnevezések választásában, — meglakoltat majd az élet, mely nálunk még az e tekintetben sokkal fejlettebb nyugoton divó eljárásokat helyettesíteni kénytelen. És boraim, illetve boraink, Paysan-ok lesznek maguktól, ha nem jók, mert nyakunkon maradnak.

Egyáltalában a jury eljárását nem helyeselhetem, hogy a mint mondtam, miként a cikkből látszik, a mustvegyítésből előállt és saját nevezettel megjelent borokról, — mely jelenség pedig a boriparnak a termelőknél örvendetes fejlődéséről tanuskodik, — nem mondott semmi, annál kevésbé elismerő vélekedést. És ebben nézetem szerint nagy hibát követett el. Mert a termelőt a jelen borkereskedési viszonyok között épen arra kell serkenteni, miszerint lehetőleg kevés faj, nagy mennyiségű és évről-évre megközelítőleg egyenlő minőségű és butelliában elárusításra kész bort állítson elő; hogy borainak vegyítését már mustul maga a termelő megtegye és azokat jól kezelve: készebb, értékesebb árut nyújtson a kereskedésnek. Az ily törekvést kisszerű ügy alatt nem zsibbasztani, hanem buzdítani lett volna közgazdasági szempontból kötelessége a jurynek.

Azt mondhatják sokan: miért ezen késői felszólalás? miért nem törekedtem a jurybe jutni? nézetemet ott érvényesíteni? Hja, a telefon hálózatom rossz: süket vagyok; — de azért a helyes irány érdekében utólagosan is kötelességemnek tartom szót emelni. —

Zeyk József.

Mit tegyünk az elfagyott szőlőtőkkel?

Folyó hó 7-én a fagy az erdélyi részekben a szőlőtőkben rendkívüli károkat okozott; legtöbb helyt az idei hajtásokat egészen tönkre tette.

1876-ban is hasonló csapás érte a szőlővitékek egy részét; akkor láttam, hogy gazdatársaim legnagyobb része, még intelligens birtokosok is, a tökéletesen lefagyott karikákat részben egész éven át a szőlőtőkén hagyták, várva, hogy azok kihajtsanak.

Hogy ezen káros eljárás ismétlésétől óvjam gazdatársaim, írom ez igénytelen sorokat. Czéлом az lévén, hogy ezeket szőlőgazdáink közül mentől többen olvassák, eltérve a zsunalistikai szokásoktól, cikkkemet közlés végett egyszerre küldöm be a Magyar Polgár és Ellenzéknek.

A mit írok, 20 évi tapasztalaton alapszik; de a ki jobbat tud, kötelessége, hogy álljon elő vele; az ügy sürgős; s itten a jövő évek szőlőterméséről, azaz 100,000-ket képviselő értékéről van szó.

Könnyebb megérthetés végett, megjegyzem, hogy egy jól művelt karikás szőlőtőn a fagy előtt háromféle fa, illetőleg hajtás volt: 1. A vén fa. 2. A vénfán 1885-ben termelt karikák, s az ugyanezen évben a földből kihajtott $\frac{1}{2}$ méteres csap. 3. Az 1886-ban nőtt hajtások. Ilyen idei hajtások voltak a karikákon, a $\frac{1}{2}$ méteres csapon és hajtottak ki a földből, utóbbiak a vízajtások. A szerint a mint a fagy ezen 1886-iki hajtásokat megrongálta, kell a szőlőt május második felében megmetszeni.

Vegyünk először is egy oly szőlőtőt, a melyről az összes idei hajtás tökéletesen lefagyott, úgy, hogy semmi zöld hajtás nincs rajta, se fent, se alant. Ha az ilyen tőn már az összes bog ki volt hajtva s látjuk, hogy május 15—20-ikáig se a karikákon, se a $\frac{1}{2}$ méteres csapon, se a vén fán (néha ez is előfordul) új hajtás nincs, a szőlőtőt közvetlenül a föld színe felett kivágjuk; de ügyelni kell, hogy a netalán megmaradt vagy már kibujni kezdő új vízajtásokat le ne törjük; ezekből hagyunk 3—4-et; ügyelünk rájuk, mert ezek szolgáltatják a leendő szőlőtőt; mihelyest annyira nőnek, növekedésük szerint, az év folytán 2—3 helyt a karóhoz kötözzük. Augusztus végén tul 3 hajtásnál többet ne hagyjunk; ezen hajtásokba menvén a szőlőtő összes ereje, nagyon szépek lesznek és kedvező időjárás mellett meg is fognak érni.

Általános szabály, hogy a vízajtás nem ad termést; de nincs szabály kivétel nélkül; néha a vízajtás a szőlőtő vén fájának földalatt levő részéből hajt ki, ilyenkor lehet rajta 1—2 gerezd; de az ilyen vízajtás, ha jövő tavaszon karikára hajtják, adhat termést. Én tehát 1886. ősszel, ha mind a három vízajtás tökéletesen kiértek, a két legszebbet meghagynám, az egyiket $1\frac{1}{2}$ méterre, a másikat $\frac{1}{2}$ méterre vágnám vissza. Az 1887. tavaszán a $1\frac{1}{2}$ méterest karikára kötém; a $\frac{1}{2}$ méterest csapnak tartanám.

Vannak olyan szőlőtőkék is, melyek csak részben fagytak el; vagy melyeken még kihajtatlan ép bogok vannak. Ezeknél sokkal nehezebb a munka; az ilyen tökékekhez május 20-ika előtt nem nyulnék; ezen ideig meglátszik mi maradt meg, hány maradt meg, hány új bog s miként hajtott ki. Az olyan karikát, vagy $\frac{1}{2}$ méteres csapot, a melyen nincs életrevaló hajtás, le kell vágni s az egész szőlőtő erejét a megmaradt életrevaló hajtásokra koncentrálni; mert csak így remélhetjük, hogy leg-

alább 2—3 erőteljes magfánk nő, a melyek 1887-ben termést adhatnak. Ha minden, vagy igen elcsenevészett hajtást meghagyunk, megoszlik a tő ereje, nem lesz életrevaló magfánk, ez meg se érhetik és így 1887-ben se lehet termésünk.

Két vízajtást mindenestre meghagyunk; ha a karikákon és a $\frac{1}{2}$ méteres csapon összesen 2 hajtásnál több nem lenne, 3 vízajtást meghagyunk. Minden oly fát, a melyen nincsen életrevaló megtartott idei hajtás, le kell vágni, hogy ne szivja el a tő erejét a megmaradt hajtásoktól. Lehetőleg a $\frac{1}{2}$ méteres csapon és a karika vállán a karóhoz legközelebb kell az új hajtásokat meghagyni; s ha a karika többi részén nem maradt, vagy nem hagyunk új hajtást, a karikát a meghagyott új hajtástól számítva, egy hüvelyknyi távolságra le kell vágni és eltávolítani.

Azon szőlőtő, mely kevés kárt szenvedett május végén a lágy metszések szabályszerűleg megtakarítottak: azon nálunk elfogadott rendszer szerint, a melyet Fekete Pál szőlőszeti szaktanár ur és utána én is, kis füzetekben leirtunk és rajzokkal érthetőbbé tettünk. Laikusoknak ezen rajzok és leírások nagyon megkönnyítik a fentebbiekben előadott igénytelen tanácsaim megérthetését.

Hosszu-Aszó, 1886. május 10.

Br. Szentkereszty György.

* * *
Midőn e cikket közreadjuk, egyszersmint felkérjük az érdekelt t. olvasókat, hogy a metszéssel semmi szín alatt ne siessenek, hanem várják be kertészeti szakosztályunknak azon tájékoztató utmutatását, mely a helyzet beható tanulmányozásán alapulva, az „Erdélyi gazda“ június 1-ji számában fog megjelenni.
Szerk.

A fagykárokról

a földmívelési ministerium a következő hivatalos közleményt bocsátotta ki:

A múlt heti fagy, mint most már konstatálni lehet az egész országban nagy károkat tett.

A földmívelési miniszteriumhoz hivatalos jelentések érkeztek az ország minden megyéjéből, s ezek — elég szomorú — kétségen kívül helyezik, hogy a május 6-ról 7-re virradó éjjel szokatlan erős fagy a növényzetnek Magyarország legnagyobb részében nagy kárára voltak. Legtöbbet szenvedtek az egész Tisza-völgy, egész Felső-Magyarország, Erdély, sőt még a bánág is.

A gyümölcsstermés és a szőlő, nevezetesen a repce, helyenkint teljesen megsemmisültek. Dunántulról és Pestmegyéből nem érkeztek komolyabb természetű panaszok, mindazonáltal a gyümölcsfák virágai részben ott is elfagytak. A rozsnál okozott fagykárokról nézve felmerült egyes panaszok valószínűleg tulzottnak fognak bizonyulni, minthogy ez a gabnafaj kálást már vetett ugyan, de eddigelé még sehol sem virágzik. A Tisza-völgy egyes vidékein a teljes virágában álló repce a zéruson alóli 1— $1\frac{1}{2}$ hőfok daczára sem szenvedett.

Személyi hírek.

Korizmic Lászlót, az országos gazd. egyesület első alelnökét, a földhitelintézet igazgatóját és egy letünknek tiszteletbeli tagját, ki közelebbről ülte meg 70-ik születési napját, ő felsége a hazai gazdasági ügyek terén szerzett érdemeinek elismerésül „agg-szentpéteri“ előnévvel a magyar nemesség adományozásával tüntette ki. Fogadja részünkről is őszinte szerencsekívánatainkat: ad multos annos!

Id. Lészay Ferencz, Kolozsmegye érdemes közgazdasági előadója ezen állásáról lemondván, helyébe Dr. Berde Áron lapunk n. t. munkatársa lett kinevezve.

A VII-ik (erdélyrészi) kulturmérnöki kerület vezetője: Antos János kulturmérnök, Gurányi Pál mint segédmérnök működik. A rétmesterek névsora következő: Burgula Lajos, Kusztos Endre (növendék), Mánglitz Gyula, Szántay István (a fogarasi ménesbirtoknál). A hivatal székhelye: Budapest, miért?

A X-ik — szintén erdélyrészi kerületben — szőlészeti és borászati vándortanárs képen Fekete Pál működik.

A kolozsvári állatkiállítás.

A kolozsvári IV-ik tenyész állatkiállítás folyó év augusztus 28—31 napján fog megtartatni a következő osztályokkal: I. Ló; II. Erdélyi magyar szarvasmarha; III. Idegen fajta szarvasmarha; IV. Bival; V. Juh; VI. Sertés; VII. Hizott állatok; VIII. Baromfi.

Az idén előreláthatólag a ló osztály fog nagy érdeket kölcsönözni, hol az eddigieknél több alosztály van meg állapítva. A kiállítás első napján szombaton augusztus 28-án reggel 7 órakor a bíráló bizottság működése veszi kezdetét, mely délután 3 óráig tart, midőn a látogató közönség részére a kiállítás megnyitattik; belépti díj e napra 1 frt.

Második nap, vasárnap, augusztus 29-én a belépti díj csak 30 krajczárban állapított meg, hogy a más napokon elfoglaltak olcsó szerrel juthassanak az érdekesnek ígérkező kiállítás megtekintésére.

Harmadik nap, hétfőn, augusztus 30-ikán lóvásár és lóárverés.

Negyedik nap, kedden, augusztus 31-én a vásár folytatása, délután 3 órakor a díjak kiosztása; belépti díj e két napon 50 kr.

Megjegyzendő, hogy mind a négy napon délután 4—7 óráig zene lesz, sőt vasárnap déli 12—2 óráig is lesz zene. A kiállítás reggel 9 órától este 7 óráig leendő nyitva.

A kiállítással egyidejűleg tartatnak meg: augusztus 29-én az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület közgyűlése és az avval kapcsolatos ünnepélyeségek, a kolozsvári országos vásár és a kolozsvári iparos segédek és tanoncoknak munka kiállítás, mely tények az állatkiállítás látogatásának élénkségét is részben biztosítják; — még csak azt jegyezzük meg, hogy a

rendező bizottság mindent elkövet, hogy a közönség igényeit kielégítse. Ennyit előleges értesítésül; a részletes program rövid időn közzé fog tételni. —

A talajjavítás előhaladása.

A kultur-mérnöki hivatal betérjeszté a nmlgu földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszternek hét évi működésének eredményét; örömmel constatáljuk, hogy a talajjavítási munkálatok évről-évre fokozatosan nagyobb területeken lettek keresztül vive. Mindazonáltal a tervezetek jó része fogatnosítva nem lett, mi részint az érdekelteknek anyagi erejének hiányában keresendő. Talán az államnak kellene valami módot nyújtani arra, hogy ezen országos érdekű munkálatok keresztül vitessenek.

Az erdélyi részekben 1885-ben részint befejeztettek, részint folyamatban voltak a következő munkálatok: Brassó megyében Földvárt lecsapolás 710 k. h. Fogarasmegyében az állami ménesbirtokon alagsövezés 44 k. hold, lecsapolás 1642 k. hold. Háromszék megyében Gróf Mikes Miklós bodolai birtokán alagsövezés 14½ k. hold, lecsapolás 10 k. hold. Béli Tivadar bodolai birtokán alagsövezés 30 k. hold (helyi szemle alatt). Hunyad megyében Gr. Kun István gyalmári birtokán lecsapolás 100 k. h. (helyi szemle alatt). Kolozsmegyében Bárány Kemény Gyula p-kamrási birtokán alagsövezés 3 k. h. Gróf Bánffy Béla szent-mihálytelki birtokán alagsövezés 9 k. h. Nagy-Küküllő megyében Gróf Haller János hévizi birtokán alagsövezés 3 k. h. Udvarhely megyében Recsenyétől Daróczig patak-szabályozás 1455 k. hold. Összesen 4242 k. h.

Marháink munka- és takarmány értékesítése.

Az orsz. gazd. egyesület állattenyésztési szakosztályának április hó 28-án tartott ülésében, a szakosztály elnöke, Tormay Béla min. tanácsos, egy valóban igen érdekes és eredményeiben nagyfontosságú kísérletezés, illetve verseny megtartását indítványozta. A szakosztály által is elfogadott indítványt körvonalalaiban közöljük:

Tudvalevő, hogy a magyar-erdélyi marha, mint igás-, de úgy is, mint hizóállat mily kitűnő képességgel bír. De ezen képességet mintegy kézzelfoghatólag és összehasonlítólá megállapítva, számokban kifejezve még nem bírjuk. Kívánatos és fellette érdekes lenne tehát ezen munka- és hizóképességet kísérletezés, illetve verseny útján megállapítani.

A múlt évi országos kiállítás alkalmával a kőbányai sertéshizlaló-részcsoport telepén a hazai fajta sertések takarmány-értékesítési képessége lett kipróbálva, 6 hónapon át tartó szakszerű és különös gonddal keresztül vitt hizlalás alatt.

Ebből kifolyólag merült fel azon eszme, hogy tájékozást szerezzünk magunknak a magyar marha képességei feől.

Ez eszme kivételét azonban az elhatározás után azonnal fogatnosítani nem lehet, hosszabb időt és előleges tárgyalásokat igényel az.

A fehér marháknak, mely az ország egyik kincsét képezi,

két értékes termelési oldala van: 1-ső az erő, 2-ik a hizékonyság.

Érdekes lenne tudni, mit veszítenek súlyokból az ország különböző részén tenyésztett állatok a munka alatt és egyenlő takarmányozás mellett mennyit gyarapszanak. Ezek adatokat csak kipróbálás által nyerhetjük úgy munkában, mint hizálásban.

A próba kivitele úgy szándékoltatik, hogy pl. a versenyre vállalkozó tenyésztők kiválasztanak 12 tőő-borjut, melyek lebélyegeztetnek és felneveltetnek, ezek közül a tenyésztő 4 darabot tartozik küldeni az erő-próbára, 4 pedig a hizalási kísérletre küldendő be. Kisebb tenyésztők külön próbán félannyi számmal versenyezhetnek.

Ha e tervet kivitelére sikerül a gulyatulajdonosok vagy legalább azok egy jó részének részvételét megnyerni, egy kisebb bizottság fog a részletek kidolgozásával megbízatni, mely részletek annak idején közhírré fognak tétetni. (G. L.)

A korom használata a kertben.

Egy kütünő német kertész írja a következőket: Miután a bevetendő földet felásattam; régi, jól elrothadt trágyát forgattatok alá de nem mélyen. A felületet finomra és egyenletesre kapáltatom, aztán elvetem a magvakat és az ágyakat egy deszkával vagy egy lapát hátuljával szilárdra veregetem. A magvakat nem kapálom be, hanem az egész területet körülbelül egy centiméter vastag, jól elrothadt trágyaréteggel vonom be, melyhez annyi kormot keverek, hogy az egésznek fekete színe lesz. Az ily takaró-rétegnek különböző előnyei vannak; ha a csirázás tartama alatt gyenge fagy áll be, megvédi a növénykéket és ezek gyökerei bő táplálékot találnak benne; ezenkívül e takaró márcziusban és áprilisban oly gyakori száraz szelek tartama alatt a földet nedvesen tartja. A kis növények e takarót könnyen átörlik, hogy a szabad levegőre jussanak. A korom — mely kütünő trágya is — távoltartja a férgeseket az ágyaktól és fekete színe által azt okozza, hogy a nap sugarai a talajt gyorsabban és jobban átmelegítik. Ez által gyakran 2—3 hetet nyerünk és erőteljes növényeink lesznek.

Méhészeti törvényjavaslatot

dolgozott ki Dömötör László méhészeti vándortanító. A javaslat főbb pontjai a következők: Méheket tartani jogában áll akár kinek, a kinek erre alkalmas területe van és pedig akár belső telken, akár szántóföldön, réten, legelőn, erdőn, sőt a szőlőben is. A méhes az utcától vagy uttól 10 méter távolságra essék s ha közelében van, 3 méter magas kerítéssel legyen elválasztva. Külterületen a marhacsapástól csak 25 méternyi távolban lehet méhest állítani. A rajokat a tulajdonos idegen területen is követheti és befoghatja, de a netán okozott károkért felelős; ha azonban nem követi, a raj azé, a kinek területén megszáll. Az idegen raj, mely más méhesében méhekkel telt kaptárba vonult, vagy már letelepült rajra szállt, a megszállt méhes tulajdonosáé, ellenben ha két raj a levegőben kovályogva keverődik össze, az közös tulajdon s becsértékén a helyi rendőri hatóság ítélete szerint osztozkodnak. Vadon élő méhek a földtulajdonos tulaj-

donát képezik s csak ennek engedelmével lehet másnak befogni. Az ugynevezett rablóméhek elpusztítása tilos. Méhek ellopása, tömeges pusztítása vagy készakaratos megrontása egy hónaptól egy évig terjedhető börtönnel és 10—150 forintig terjedhető bírsággal sújtatik s az elítélt az okozott kárt is köteles megtéríteni. A költésrothadásban szenvedő méhek mint ragályt terjesztők, közrendőri uton elpusztítandók. A méhek tartásából származó bármiféle jövedelem sem állami, sem egyéb adó alá nem esik.

(M. F.)

A facement tetőzet

eddigelé még csak kevés helyen ismeretes, noha megérdemlené szélesebb körökben is a figyelmet, mivel a cserép, fedőlemez (Dachpappe), szalma- és nádtetőzet előnyeit egyesíti magában. A facementlemezeket fenyőfából készítik. Midőn jól kiszáradtak, paraffinolaj és kátrányolaj keverékébe áztatják és ha e keverékkel jól telesztették magukat, ismét megszáritják, majd újra bemártják kőszénkátrány, szurok és gyanta keverékbe, mely egészen pépszerű és a lemezekhez tapad. E keverékben átfőzven a lemezeket egyenkint letörlik, majd kovahomokkal behintik s megszáritják. 8—14 nap alatt felszegezhető. E lemezekkel való fődés a kettős fődéshez hasonlít, mivel minden harmadik lemez az elsőt még 8—10 cm.-nyire borítja, a lécezés pedig 18—20 cm. szélességben történik. Minden lemezt két horganyozott szeggel szegeznek fel, minél fogva ezek még a legerősebb szelekkel szemben is teljesen biztosak. Minthogy a lemezeket szárazon használják a fedéshez, az ily tetőzet csak oly jól szellőződik, mint a szalma- vagy nádfedél, minthogy pedig az egyes lemezek nagy részben takarják egymást, sem az eső, sem a hó be nem hatolhat a fedél alá. Az ily facementtetőzet igen könnyű levén, fel lehet azt rakni minden oly tetőre, mely eddig szalmával volt fődve, a szarufák megmaradhatnak, csupán a lécezést kell sűrűbbre venni. 1 m² tetőzet lécezéssel és minden egyéb hozzávaló anyaggal körülbelül 1.50—1.65 forintba kerül és a szállító rendszerint több évre kezességet szokott vállalni a tetőért. 1 m² tetőzet körülbelül 16—17 kg. nehéz, tehát négyszer könnyebb a cseréptetőnél. A gyárosok végül még külön keveréket is készítenek, mellyel a facement tetőzet minden 8—10 évben újra bemázolandó. — (F. É.)

Tyukok és csirkék a gyümölcsösben.

A baromfiak élelmők nagy részét rovarokból nyerik, feltéve, hogy azok felkeresésére alkalmasak van. A gyümölcsös pedig, fájdalom, éppen a különböző férgesektől és bogaraktól szenved leglőbbet. E két tényt összevetve, mit tesz az élelmes gazda? Beereszti tyukjait és csirkéit a gyümölcsösbe, hol ezek nemcsak a fákról lehulló vagy a földön mászkáló hernyókat és rovarokat falják fel, de kivált a csirkék a gyümölcsös nagy kedvelői lévén, a fákról lehulló férges gyümölcsöt is minden férgesitől együtt megeszik. Ez egyszerű tényből kettős haszon háramlik a gazdára, először is tyukjai jól élnek, másodsor pedig fái a férgesektől megtisztítatnak, mert tény az, hogy a gyümölcs lehullását okozott hernyók a gyümölcsből kijutva, oly szaporulatot okoznak még ugyanazon nyár folyamán, hogy az új férges által

még több gyümölcs elpusztul, mint a mennyit az előbbi ősszel rakott tojásokból tavasszal és nyár kezdetén kikeltek tesznek főnkre: Ez a fogás bizony elkelve a mi gyümölcsös kerteinkben is, melyekben rendszeren a nyár elején lepotyogott gyümölcs el nem takarították; sőt hogy az ezekben tanyázó rovarok és ezek tojásai tavasszal még biztosabban kikeljenek, ősszel bekapáltatnak a talajba; tavasszal aztán az ezekből kikelő hernyósereg lepusztítván a fák levelét és virágát, a magyar gazda csodálkozik azon, hogy hol veszi magát az a sok hernyó, mikor a fákat oly gondosan lehernyóztatta a tél folyamában. Ugyancsak a tyukokat még arra is lehetne használni, — hogy a konyhakertben pusztítottassuk el velük a férgeket és bogarakat, természetesen nem szabadon eresztve az egész kertben, mert ekkor a gyengébb növényeket ugyancsak meggyomlálnák, hanem a megtisztítandó területen kellene őket valamely könnyű, mozgatható kerítés közt tartani. Ilyformán pl. aligha el nem lehetne pusztítani a káposzta-ültetvényeket néha ezer számmal ellepő zöld hernyót, mely éppen akkor szokott azokban legtöbb kárt tenni, mikor a tyukok a káposztának nem ártnak. —

(F. G.)

Az országos gazdasági egyesület közgyűlése

május hó 2-án folyt le, melyet Gróf Szapáry Gyula elnök a következő beszéddel nyitott meg:

A lefolyt év sok tekintetben tanulságos volt a gazdaközönségre nézve. Tanulságossá tette leginkább az orsz. kiállítás. Az országos kiállítás, mint időleges kiállítás, félévi fennállása után bezárattott és az ünnepélyek, melyek azzal összekötötésben voltak, lezajlottak; de hiszem és remélem, hogy ezen kiállításnak hasznát és utóhatását az ország és különösen a gazdaközönség még soká érezni fogja. Alkalmunk volt a kiállításon bemutatni összes terméseinket és gazdaszatunk állását az egész világ előtt, de egyuttal alkalmunk volt magunknak is megismerni hazánk gazdasági viszonyait, s így módunkban van az e téren tapasztalt hiányok pótlására törekedni s ez által gazdaságunkat menél magasabb fokra emelni és a gazdasági kulturát az országban általánossá tenni.

De sok tekintetben súlyos és viszontagságos volt ezen év a gazdaközönségre nézve. Tudjuk mindnyájan, hogy az összes gazdasági termények árának csökkenése által a gazdaközönség nagy károkat szenvedett és így a gazdálkodás sok nehézséggel járt. Nem szükséges, hogy gazdatársaim előtt ezen viszonyokról bővebben szóljak, ismeretesek azok mindnyájunk előtt; tudjuk, hogy a buza, s a gyapjú értéke körülbelül negyedére szállott le, ily körülmények közt, midőn ezzel szemben sem az életszükségletek, sem a gazdasági termelés költségei nem apadtak, a gazdaközönség természetesen súlyos helyzetben volt. De ha szét tekintünk hazánkon kívül az összes európai államokban, látni fogjuk, hogy az említett bajok nemcsak nálunk, hanem talán még nagyobb mértékben más államokban is érezhetők. Megdöbentő, midőn látjuk, hogy hiteles tudósítások szerint egyes nyugoti államokban vannak oly földek, melyeket művelni nem érdemes és haszonbérbe adni nem lehet.

Az említett bajok tehát nemcsak nálunk, hanem más államokban még fokozottabb mérvben fenforognak. Ezen bajokon segitendő, egyes államok vámsorompókkal zárják el magukat más államoktól. De az ez irányban történt kísérletek nem vezettek eredményre, mert azon országban is, hol a gabonatermelés védelme a legerősebb, a gabonának s általában a mezőgazdasági terményeknek ára nem emelkedett. Volna egy hathatós eszköz ezen bajon segiteni, ha az európai államok egyesülve, magukat a tengerentúli verseny ellen védelmezhetnék, de ennek megvalósítása annyi különféle érdekebe ütköznék, hogy kénytelenek vagyunk más módokról gondolkodni. Beleütköznék ez minderekelőtt az állampolgárok foglalkozás szerinti különböző érdekeibe, mert más érdeke van a nyerstermelőnek, más érdeke van a gyárosnak, s más a fogyasztónak, úgy hogy mind ezen különböző érdekek összeegyeztetésére nincs kilátás; kell tehát más orvoslási módokról gondoskodni. Felfogásom szerint viszonyaink között első sorban arra kell törekednünk, hogy minél többet és olcsóbbat termeljünk, tehát hogy gazdaságainkat minél belterjesebb termelésre rendezzük be. Csak ha oda törekszünk, hogy az a mit termelünk, jó minőségű legyen, lesz lehetséges jövedelmeinket a fennforgó nehézségek dacára is biztosítani.

Ha körültekintünk, azt tapasztaljuk, hogy mindazon termények, melyek minősége jó, úgy a dohány, mint a gabona, valamint állattenyésztésünk piacot talál akár közel, akár pedig távol; hol a középszerű termények nehezen, a mi pedig rossz, épen nem értékesíthető.

Feladatunk tehát arra törekedni, hogy minél jobb minőségű terményeket produkáljunk.

Hogy gazdasági viszonyaink még ezen kedvezőtlen conjuncturák között is nem rosszabbak, mint a minők: tényleg ezt annak köszönhetjük, hogy közlekedési eszközeink nagy mérvben könnyítették helyzetünket. És itt azon gondolat merül fel, hogy ha a törvényhozás annak idején nem fordított volna aynyi gondot a feladatra, mily súlyos lenne ez esetben a gazdaközönség mai helyzete?

Nekem, hivatalos állásomban is alkalmam lévén forgalmi viszonyainkra nézve magamat tájékozni, örömmel tapasztalom, hogy a forgalom különösen egy irányban, t. i. a magyar tengerpart felé nagy mérvben emelkedik. Ezen irányzatot, melyben még egyedül lehet gazdasági terményeinknek olcsón eljutniok Európa sok piacaira, fönn kell tartanunk. Ez kell, hogy a forgalmi politikának útján a kormány és törvényhozás feladata legyen, hogy ekként kivitelünk ez irányban emeltessék és biztosítsák.

Hogy pedig érdekeinket előmozdítsuk, oda kell törekednünk, hogy a fiemei irányzatban behozatalunk is emelkedjék. Ezt természetesen nem teheti önmaga a gazdaközönség, hanem csak szövetkezve a kereskedelmi körökkel, melyeknek érdekei a gazdaközönség érdekeivel szoros összefüggésben vannak. Erre a célra törekedni kell, mert ha a fiemei irányzatban behozatalunk lesz, akkor lehetséges, hogy kivitelünk is olcsó és jelentékeny leend. Ez irányban kell alkotmányunk, törvényho-

zásnak, gazdaközönségnek és a kereskedői világnak közrehatni.

T. közgyűlés! Ha sorainkban szétttekintünk — jelentékeny veszteségek érték egyletünket, sok jeles gazdát, az egyesület több buzgó tagját veszítettük el. Méltó, hogy ezen veszteségek fölött mély fájdalomnak adjunk kifejezést, de másrészt megelégedéssel tapasztaljuk, hogy a gazdasági érdekek iránti érdeklődés, talán épen a kedvezőtlen viszonyok hatása alatt, ismét emelkedni kezd az országban. Tapasztaljuk ezt a tagok számának emelkedésében és buzgó közreműködésében, valamint a vidéki egyesületek kebelében mutatkozó élénkebb mozgalomban. Épen az általam jelzett súlyos viszonyok között nem hangsúlyozhatom eléggé azon óhaját, hogy ezen buzgalom továbbra is érvényesüljön. Midőn ezen óhajomnak kifejezést adok, a mai napra összehívott közgyűlést van szerencsém ezenel megnyitottnak nyilvánítani.

Ezután Ordódy Lajos főtitkár felolvassa az egyesület múlt évi működéséről szóló elnöki jelentést. A jelentés szerint hálás köszönettel fogadta az egyesület a magas földmívelési miniszterium abbeli figyelmét, hogy nekie a kiállítási jury munkálataiban megfelelő hatáskört juttatni s készséges közreműködésére a lehetőséget megadni kegyeskedett.

Országos kiállításunk a külföld figyelmét is magára vonván, az egyesületnek másik feladatát képezte, hogy a kiállítás mezőgazdasági része iránt érdeklődő külföldi gazdatársakra nézve a kiállítás tanulmányozását és ekként viszonyainkról helyes fogalmak szerzését megkönnyíteni törekedjék. A csehországi gazdasági egyletek, az Ausztria egyéb részeiből, Német-, Francia- és Svédországból jövő gazdatársak fogadása és kalauzolása jó sikerrel folyt le.

Az országos kiállítás alkalmából felhivatván az egyesület congressusok rendezésére is, egy nemzetközi gazdasági congressust és országos gyümölcsstermelői értekezletet hitt egybe.

A működési év további foyamán az egyesület még két más értekezletet tartott, az egyik a műtrágya-értekezlete, a másik a dinnyetermelők értekezlete, melyek mindketteje f. évi márczius havában lett megtartva.

Az itt felhozott négy értekezleten kívül még a bortermelők is tartottak értekezletet, a melybe habár szervezőleg az egyesület be nem is folyt, de tagjainak részvétele által igyekezett előmozdítani az üdvös határozatok hozatalát. Az egyesület a gazdasági ismeretek terjesztését, a czélszerű újításokat felmutatni képes jól kezelt gazdasági objektumok szakszemle tárgyává tétele és ismertetése által is szokta eszközölni. Az elmúlt évben is voltak szemlék rendezve, a melyek, habár kisebb birtokokra és inkább egyes termelési ágakban mutatkozó czélszerű eljárások tanulmányozására voltak intézve, nem kevésbé voltak érdekesekek és fontosak.

A gazdasági technika terén két eszközzésre mutathat reá az egyesület; egyik a Szentiványi Farkas apczi birtokán, gróf Széchényi Pál földmívelési miniszter ur védnöksége és segélyezésével kéveköítő és marokrakó arató-gépekkel rendezett verseny, mely mig egyrészt a marokrakó gépek viszonyaink

melletti czélszerűségét, másrészt a kéveköítő gépeknek, a mi hála istennek már nem eléggé külterjes viszonyaink mellett meg nem felelő voltát konstataálta és erről gazdaközönségünket tájékoztatta. A második gözekepróba volt Albrecht főherczeg usztroni gyárában készült gözekékekkel, itt közvetlen Budapest mellett a Nádorkertben, mely e kitünő gyártmányok tágas körbeni megismertetését mozdította elő.

A szakirodalmi működésre térve át: Wolff Gyula „Szeszadó“ czimű műve megjelent és a tagoknak megküldetett. A mezőgazdasági hitelügy kérdésében kiirt pályázatra beérkezett munkák közül a 2000 frt jutalom dr. Schmidt József szomolányi jószágigazgatónak adatott ki.

Az építészeti szakosztály által sertésólakra kiirt pályázatra 3 munka érkezett be, a melyek most vannak bírálat alatt.

A könyvkiadó vállalatban 3 munka jelent meg és küldetett meg az aláírókuk, ezek: Wolff takarmányozástana, Semler gyümölcsértékesítés tana és Raiffeisen hitelszövetkezetéről szóló munka.

Az egyesület szakvéleményét a következő kérdésekben közölte a magyar kormánylyal:

- a) A romániai kereskedelmi szerződés megújítása.
- b) Az osztrák-magyar vámtarifa revisiója.
- c) A megalkotandó mezőrendőrségi törvény.
- d) A megalkotandó állategészségi törvény.
- e) A gyümölcsök szállítási tarifái és
- f) A Raksányi-féle tűzmentes zsindeyek tárgyában.

Ezenkívül dohánytermelőink több kívánatai is lettek emlékiratban a magas pénzügyminiszterium elé beterjesztve. Mind ezen kérdésekben az egyesület mezőgazdasági szakosztályának tüzetes előmunkálatai alapján hozta meg határozatait igazgatóválasztmányunk. Ezenkívül az egylet több bírálat végett beküldött munkát felt szakbírálat tárgyává és közölte eredményét az illetőkkel.

Az egyesület szakosztályát képező gazdakörben ez évben is több rendbeli értekezés tartatott meg:

- A jószágrendezés kérdéséről.
- A délmagyarországi kisbirtok helyzetéről.
- A növénytermelési kísérletek rendszeresítéséről.
- Az értékesítési és fogyasztási szövetkezetekről.
- Az állattenyésztés mai helyzete és jövő irányairól.
- A szesz-monopoliurmól.

A királyi kisebb haszonvételek megváltásáról, mely igen érdekes és nagyrészt aktuális kérdések szőnyegre hozatala és tárgyalása által a kör kétségekivül a közhaszon érdekében fejti ki tevékenységét.

Az istvántelki földmives-iskola tanulóinak száma ez évben már 42-öt ért el, a tanulók e létszámának növekedése mellett felemlitendőnek tartja, hogy az intézet ez évben szépen fejlődött; a Luczenbacher Pál adományából létesített faiskola most már 8 hold terjedelemmel bír, s a benne levő csemeték nagy értéket képviselnek, további telkesítések által mintegy 8 holdnyi terület lett megszerezve a gazdasági termelésnek, miáltal a gyermek-menhelynek eladott 5 hold területvesztésig sikeresen kárpótoltatott.

Az egyesület a következő állami subvencziót nyerte:

A gyümölcsészeti füzetek segélyezésére 600 frtot.

A gazdasági muzeum fentartására 1000 frtot.

A nemzetközi gazda-congressusra 6000 frtot.

Az apci aratógép versenyre 1040 frtot; e segélyezésen kívül a ministerium még 18 ösztöndíjas által, mi évenként 2700 frtot képvisel, biztosítá az istvántelki földmives-iskola nagyobb-mérvü látogatottságát.

Végre fájdalmas szívvvel említi meg a jelentés, hogy a múlt közgyűlés óta 26 derék tagot ragadott el a kérlelhetlen sors, kik közül 16 alapító és 10 évdíjas volt.

A közgyűlés az elhunyt tagok feletti fájalmának jegyzőkönyvileg adott kifejezést s a jelentést helyeslőleg tudomásul vette. Az egyesület zárszámadásairól szóló jelenítés olvastattatott fel ezután, mi is helyesléssel fogadtatván, a zárszámadást tevő közegeknek a felmentvény megadatott; ugyancsak észrevétel nélkül lett elfogadva az egyesület 1886-ik évi költségvetése.

Ezek után a közgyűlés a szövetségi nagygyűlés 12 képviselőjének és 3 választmányi tagnak megválasztása után véget ért. —

Megyei gazd. egyletek működése.

á marostordamegyei gazd. egylet május hó 5-én Görény-Szent-Imrén szarvasmarhadíjazást rendezett, mely kiállításon csakis egy és két éves üdő- és ökörborjúk s borjas tehének versenyezhettek a kitűzött s összesen 50 frtban megállapított 10 díjért.

Egy éves üdő borjú 9 kiállítótól 9 drb. Ezek közül első jutalmat nyerte a 8. számú tulajdonosa szentmihályi Pap Juon,

a másodikat a 6. sz. tulajdonosa helybeli gör. kath. lelkész Péter Miklós.

Egy éves ökör-borjú 11 kiállítótól 16 db. Első jutalmat nyerte a 2. sz. tulajdonosa: özv. Cserei Antalné, a másodikat az 5. sz. tulajdonosa özv. Kotta Szálvita helybeli lakosok.

Két éves tinó 14 kiállítótól 19 db. Ezek között a bizottság egyet sem talált jutalomra méltónak.

Két éves ökör 5 kiállítótól 9 db. Első jutalmat nyerte a 6. sz. tulajdonosa Molnár György, másodikat az 5. sz. tulajdonosa Botár György, helybeli lakosok. Utóbbi 4. sz. ökörborjával diszoklevelet is nyert.

Borjas tehén 20 kiállítótól 22 drb. Miután a borjas tehének közt, a bizottság három dbot talált jutalomra méltónak, a kitűzött két díjat úgy osztotta fel, hogy az első jutalom 6 frt, a második pedig 5—5 frt legyen. Első jutalmat nyerte a 8. sz. tulajdonosa Simón Máté, a másodikat Benke Mór ev. ref. tanító az 1. sz. és a harmadikat Cserei József a 3. sz. borjas tehén tulajdonosa. Diszoklevelet kapott Borbély János a 13. sz. tulajdonosa. Ez utóbbiak mindannyian Görény-szt.-imrei lakosok.

Volt e szerint a mai szarvasmarha kiállításon 75 db. szarvasmarha 59 kiállítóval kik között kiosztott összesen 39 frt pénzzjutalom és két diszoktevel.

A gazdasági egyesület részéről jelen volt annak tevékeny és fáradhatlan titkára Lokodi János. A bizottság állott egy elnök és három bizottsági tagból. Elnök volt Körösi Albert járásunk általánosan kedvelt munkás szolgabírája; bizottsági tagok: Nagy Tamás, László Miklós és Molnár György. (K. K)

Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztályának 1885. évi zárszámadása.

Főkönyv 15. lapján.

Bevétel.

1885.

Kiadás.

Bevétel.		1885.		Kiadás.	
Athozatal jutalomdíj-tartalék	796 59				
Készpénz	1007 76	1804	35		
Részvénytőke számlán:					
1-ső részletfizetés	80 —				
2-ik „	130 —				
3-ik „	400 —				
4-ik „	2490 —	3100			
Kiállítási számlára:					
Postadíj térítés	22 52				
Kamat „	87 50	110	02		
		5014	37		
Részvénytőke számlára:					
Visszafeletés		10	—	10	—
Kiállítási számlára:					
Kamatfizetés bankba	265 98				
Jutalmazásokra 1884.	125 —				
Biztosítási díj 1885.	37 75				
Postaköltség	28 77				
Helyi incassoért	9 50				
Sorompó lebontás	3 —				
Örnek	60 —			530	—
Erdélyi gazdasági egyletnek, bank-kölcsön törlesztésére		3500	—	3500	—
				4040	—
Maradvány átvitel 1886-ra:					
Jutalomdíj-tartalék	796 59				
Készpénz	177 78			974 37	
				5014 37	

Alaptőke-számla.

Főkönyv 1. lapján.

Tartozik.	1885.		Követel.	
Banknak kölcsönért		5000	Áthozatalára, mint követelmény részvénytőke számlától	8310
Részvénytőke számlának 1884-iki részletfizetésére	3100		Erdélyi gazd. egylettől bank-kölcsöny törlesztése kötelezettsége mellett át vett készpénztőkért	3500
Visszafizetésére	10	3110	Átvitelért, mint bank-kölcsön hátralék	1500
Átvitelért, mint követelés részv. tőke számlától		5200		
		13310		13310

Részvénytőke-számla.

Főkönyv 2. lapján.

Tartozik.	1885.		Követel.	
Alaptőke-számlának 1884-ről áthozott részvénytőkéért		8310	Alaptőke számlától 1885-iki befizetésekért	3100
			1884-ről visszafizetésért	10
			Átvitelért 1886-ra	5200
		8310		8310

Kiállítási számla.

Főkönyv 17. lapján.

Tartozik.	1885.		Követel.		
Kiadásokért:			Bevételekért:		
Kamat fizetés bankba	265	98	Postadijtérítés	28	77
Jutalmazásokra 1884-ről	125		Kamatérítés, egylettől 3500 frt ut. 1/2 évre	87	50
Biztosítási díj 1885-re	27	75	Fedezetül pénztártól, rendelkezési alap terhére		413
Posta költségek	28	77			73
Incasso provisiók	9	50			
Sorompó lebontására	3				
Órnek	60				
		530			530
		530			

Jutalomdíj-tartalék.

Főkönyv 9. lapján.

Tartozik.	1885.		Követel.	
Átvitel 1886-ra		796	Áthozatal 1884-ről	796
		59		59
		796		796
		59		59

Rendelkezési-alap.

Főkönyv 12. lapján.

Tartozik.

1885.

Követel.

1885 iki kiállítási számla egyenlege fedezetére	413 73	Áthozatal, mint bevárando 1884-ről	4117 76
Átvitel 1886-ra	3704 03		
	4117 76		4117 76

Kiadta Kolozsvártt, 1886. ápril 27-én.

Dr. Hintz György,
egyleti pénztárnok.

Alólírt biztosok által a pénztári napló minden tétele kellőleg documentálva, kellőleg rendben találatott, valamint a pénztári maradvány átvitel 974 frt 37 kr. / kilencszázhetvennégy forint 37 krban rendesen, elkönyvelve találatott.

Kolozsvárt, 1886. április 28-án.

Dr. Szentkirályi Ákos.

Molnár Sándor.

Állatkiállítási szakosztály

pénztári állománya 1886. ápril 28-án.

Áthozatal 1885. decz. 31-iki zárlat szerint:

Jutalomdíj tartalék számán 796 frt 59 kr.

Készletben 177 frt 78 kr. 974 frt 37 kr.

Ehez járult 1886-ban befizetésekéből 70 frt 36 kr.

összesen 1044 frt 73 kr.

33 frt 75 kr.

Pénztári készlet 1010 frt 98 kr.

Bevétel.

Kiadás.

1886-ban jan. 1-től ápril 28-ig

írva: Egyezertiz frt és 98 kr. o. ért.

Kolozsvártt, 1886. ápril 28-án.

Dr. Hintz György,
egyl. pénztárnok.

Biztosítási ügy.

A „Magyar Francia Biztosító-Társaság“ folyó évi ápril hó 17-én Bittó István ö Excellentiája elnöklete alatt 1885, évi rendes közgyűlését tartotta meg.

Az igazgatósági jelentés kiemeli, hogy a folytontartó gazdasági válság és az általa minden téren előidézett forgalmi pangás a biztosítási üzlet menetére is — ez a termelői és kereskedelmi tevékenység legfontosabb ágazataival minden más üzletnél szorosabban lévén összenőve — bénító és sok tekintetben hátrányos hatást gyakorolt. Eme sajnálatos tény többé-kevésbé a legtöbb biztosító-társaságnak mult évi zárszámadásaiban meggyőző kifejezésre talál és ugyanazért meglegedésére szolgál az igazgatóságnak, hogy oly eredménnyel léphet a közgyűlés elé, mely a lefolyt és általánosságban kevésbé kedvező biztosítási üzletévre és különösen a jégágazat passiv eredményére tekintettel kielégítőnek mondható, s hogy azon kellemes helyzetben van — a tartalékok több, mint elégségesen történt javadalmazása mellett — a mult évihez hasonló magasságu osztalékok fizetését javaslatba hozhatni. Az igazgatóság újabb bizonyítékát véli ebben látni az üzlet szilárd alakulásának, a mely kevésbé kedvező viszonyok között is megfelelő jövedelmezést helyez kilátásba.

A tüzbiztosításoknál a nyersdíj bevétel 4,462,375 frt 52 krt (az előző év 4,304,151 frt 55 krja ellenében) tehát 158,223 frt 97 krral többet eredményezett; folyó kockázatokra teljesen tehermentesen 934,766 frt díjtartalék, (a tiszta díjak

38%-ja 2%-kal több, mint az előző évben és 115.000 frral több a tapasztalatszerűleg szükségletnél) függő károokra pedig 264,605 frt tartalék lett visszahelyezve; az üzletág maradványa 111,783 frt 35 kr.

A szállítmánybiztosítás 1,647,558 frt 35 kr. nyersdíj bevételt (a mult évi 1,829 317 frt 51 kr. ellenében) tehát 182 759 frt 16 krral kevesebbet tüntet ki; folyó kockázatokra tartalékul 174,111 frt 12 kr és függő károokra 203,940 frt helyzetetett kiadásba, az üzletág tehát 51 310 frt 10 kr. nyereséget eredményez.

A kimutatott díjbevétel-csökkenés az indirectüzlet lassanként való feladásának és a már majdnem teljesen szervezett direct üzlet csaknem kizárólagos művelésének következménye.

A jégbiztosításnál nyersdíjakban 795,663 frt 36 kr (a mult évi 958,357 frt 98 kr, ellenében) 162,694 frt 62 krral kevesebb bevételeztetett. Ez üzletág 29,719 frt 71 kr veszteséggel járt, mely kedvezőtlen eredmény a mult év, számos és érzékeny károkat okozott, rendkívüli időjárásának tulajdonítható. A földtermékek árának alacsonyága természetszerűleg a biztosítási érték csökkenését és ezzel kapcsolatosan a díjbevétel megfelelő kevesbülését vonta maga után.

Az életbiztosítás 1885 végével 9985 kötvénnyel 19,106,463 frt tőke és járadékról szóló biztosítási állagot tüntet ki. Az 1885. évben 97,000 frt összegig felmerült káresetek 36,221 frt 88 krral maradtak a várható halandóságon alul, díjtartalékul 1,428,781 frt 80 kr (343,761 frt 56 krral több, mint az előző évben) Ezen ágazat nyeresége 45,014 frt 62 krt tesz.

A társaság 1885. december 31-én az elemi biztosítási ágakban 1,208.167. frt 42 krnyi, az életbiztosítási ágban pedig 1,428.781 frt 80 krnyi, összesen 2,636.819 frt 22 kr díjtartalékkal, azonkívül 1,434.314 frt 35 krnyi agió, árfolyamkülönbözeti és nyeresémi s külön tartalék fölött rendelkezik, ami 506.314 frt 89 krnyi emelkedést jelent. Valamennyi ágak kártartalékai összesen 439,501 frt 15 kr-ra rugnak.

A társaság által folytatott valamennyi biztosítási üzletág díjbevétele a lefolyt évben tett 7,574.439 frt 01 kr.

A mérleg 357.692 frt 06 krnyi tisztanyereséget tüntet ki, melyből az alapszabályilag előirt tartalékok és díjazások

levonása után osztalékkul részvényenkint 30 frank = 6% aranyban fizetetik.

Az igazgatósági jelentéshez fűzött üzleti jelentésből kitűnőleg, a társaság fenállása óta díjakban 33,811.321 frt 86 krt bevételezett és károkért 23,374.422 frt 77 krt fizetett ki; díj és egyéb tartalékokra pedig — a függő károkon tartalékolt 493.501 frt 15 krt nem is számítva, 4,071.162 frt 57 krt gyűjtötti. — A teljesen befizetett részvénytőke 4 millió frt aranyban.
(Beküldetett)

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H I R D E T E S E K.

Az Equitable

életbiztosító társaság New-Yorkban
alapított 1889-ben.

Biztosítási tőke 1884. decz. 31-én 788 993,384 o. é. frt.
A társaság vagyona 1884. decz. 31-én 148 312,910 o. é. frt.
Nyeresémi tartalék 1884. " " 26.733,223 o. é. frt.
Az 1884-ben kötött új biztosítások
összege 216.436,495 o. é. frt.
Az egész nyeresémi a biztosítottak közt osztatik szét.
Minden kötvény három év mulva megtámadhatlanná válik.

Magyarországi vezérképviseléség

(6.) (7-10) Budapest Andrassy-ut 12.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

(10—24.) (1.) e. ügyvezető.

PIACZI ÁRAK.

A h e t i v á s á r		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tűzifa	1 kilo marhahús
h e l y e	napja								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Bécs	május	12	metermázsa	880	—	720	760	670	—	—	—	—
Budapest	május	12	"	820	—	647	650	668	540	—	—	—
Brassó	május	7	hektoliter	720	360	360	280	220	350	310	245	240 36
Deés	május	11	"	600	560	520	—	200	380	620	280	320 24
Fogarás	május	7	"	650	560	380	—	220	350	300	200	210 28
Gyula-Fehérvár	május	8	"	635	550	445	—	235	340	450	155	260 40
Kézdi-Vásárhely			"	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolozsvár	május	6	metermázsa	780	—	560	—	520	450	500	200	300 38
Maros-Vásárhely	május	13	metermázsa	813	590	525	—	462	423	360	180	310 36
Nagy-Szeben	május	14	hektoliter	620	500	380	—	220	400	240	160	335 34—36
Nagy-Várad	május	11	"	562	470	402	330	210	355	340	140	350 48
Sépsi-Szent-György	május	10	"	720	660	400	260	230	370	300	125	125 32
Szász-Régen	április	29	"	575	400	325	300	185	325	450	250	260 24
Torda	május	8	"	600	400	400	400	200	310	300	30	250 32

Az erdélyi gazdasági egyesület közgyűlése 1886 május 2-án.

Tartatott elnök Báró Kemény Gábor elnöklete alatt; jelen voltak: Báró Huszár Sándor, tiszteletbeli elnök, Szabó József és Báró Bánffy Ádám alelnökök; Ásványi Lajos, Báró Bánffy Ernő, Benigni Sámuel, Benkő Mihály, Bodor Antal, Boér Sándor, Báró Bornemisza Károly, Dávid Antal, Demeter Károly, Ditrói József, Eöry Tivadar, Filep István, Dr. Finály Henrik, Inczedy Sámuel, Jakab László, Gróf Kornis Victor, Málnási Ferencz, Gróf Mikes Miklós, Nagy Lajos, Páll Sándor, Ritter Gusztáv, Sárosy Pál, Sigmond Dezső, Dr. Szaniszló Albert, Szenkovich Márton, Dr. Szentkirályi Ákos, Szigethy Miklós, Tauffer Ferencz, Vörös Sándor és Zeyk József; Dr. Hintz György, egyleti pénztárnok; Molnár Sándor, egyleti ügyvéd; — a jegyzőkönyvet vitte Gamauf Vilmos, egyleti titkár. —

109. Elnök: Tisztelt Gazdasági Egyesület!

Valamivel több egy esztendejénél, hogy a t. egyesület tagjait volt szerencsém üdvözölni. A mult 1885-ik évi márczius 29-én tartott elnöki megnyitó beszédemben felhoztam azon nyomasztó helyzetet, melyben a földmivelő osztály és pedig nemcsak mi nálunk, de mondhatni az egész civilisált világban jutott; a mely azonban aligha nehezedik valahol különleges okok folytán oly súlyosan a gazda közönségre, mint épen Erdélyben. Meg kívántam állapítani a baj forrását és indokait; ha szabad ezzel a kifejezéssel élni, a betegség diagnózisát, hogy szólhassak arról: miben keresendő az orvosság? Milyen lehet a gyógyulás? Mondtam volt, hogy a súlyos helyzet megjelölésére nem talál a „válság“ szó; inkább tartom azt egy fejlődési stadiumnak, alakulási processusnak, melyben Isten segedelmével el nem vesz gazda osztályunk; de a mely csak lassu javulásra nyújt kilátást. Említettem volt, hogy a természettani és különösen a technikai tudományok jelenlegi állása a közlekedési eszközöknek mostani fejlettsége mellett gazda és gyártó mindig azzal concurrál, a mi előállítható bárhol a földön a legolcsóbb árban. Hogy nem egyszer merőben váratlanul oly mérvű kínálat támad, mely messze túlhaladja a keresletet és a közelebbi időben többször okozott rohamos értékesítkenést, néha teljes egyensúlybomlást és sokaknak tönkreteljesítését vonta maga után.

Tovább menve a megállapított alapon, kutattam értékét azon javítási módoknak, melyeket a baj ellen alkalmazni szoktak. Felhoztam különösen és röviden bíraltam a védvámok értékét, hatását; az államsegély minőségeit és mindenek felett azt, hogy a gazdának meg kell érteni a kor szellemét, értelemmel és előítélet mentesen kell alkalmazkodni a változott viszonyokhoz, erélyesen segíteni önmagán.

Mindazokat, miket akkor mondtam, helyeseknek, a tények állásával megfelelőeknek tartom most is és habár fel-fogásom némely részben nem is valami kecsegtető, most is ugyanazon kérdésekkel fogok foglalkozni az eszmék tisztázása végett, mint tavaly és megtoldom azokat a hitelviszo-

nyokra való rövid kiterjeszkedéssel, a miket a mult évben alig érintettem.

Egy utólagos megjegyzésem van a védvámokat illetőleg, melyeket némelyek igen nagyra tartanak. Nem tagadtam volt és most sem tagadom, hogy a védvámok egyszer máskor használhatnak; tényleg alkalmazva régebben itt-ott sokat is használtak. Reá utaltam azonban ezeket illetőleg arra, hogy nem épen könnyű annak megállapítása, hogy mely tárgyakra épen mily magasságban állapíttassék meg a védvám? Meddig tartassék életben? Felemlítettem azt, hogy azon nevezetes hátránnyal bir a védvám, az államsegély más módjaival hasonlítva azt össze, hogy osztályok és kereseti ágak között ellentétet teremt; hogy az államok között retorzionális eljárást provocál. Legyen szabad most ezeket kiegészítőleg felhoznom, hogy régebben könnyebb volt a védvámok alkalmazása, mint jelenleg. Régen a nemzetközi forgalom viszonyosan nem sok tárgyra terjedt ki. Külföldi tárgyakat mondhatni kizárólag a tehető osztályok használtak. Bár merre is tekintsünk most a civilisált világban, ez jelenleg mindenfelé másképen van. Nálunk pld. a legszegényebb háztájaknál is fogyasztják a petroléumot, használják a pamutkelméket és a közönség nagy tömegénél már nem csak az imént említett tárgyakkal találkozunk, de egész sereg külföldi termékkel, minők pld. a déli gyümölcsök és találkozunk külföldi gyártmányokkal, kezdve a drága gyapju, selyem és len szöveteken, le a csekély értékű gombokig. Ha Nyugot Európa államait tekintjük, tapasztalni fogjuk, hogy a mindennapi élet fentartására szükséges gabona és húsfélék igen jelentékeny része más országokból vitetik be oda. Így tehát a védvámok és épen a fontos védvámok, nemcsak keveseket, nemcsak a tehetőseket sujtják most, de ránehezednek azok a lakosság nagy tömegére.

Ily ezerféle kereskedelmi érintkezés korszakában, már sokkal nehezebb megállapítani hatását a védvámoknak, mint régebben. Valamely iparágak előnyére van, a másikkal hátrányára; az egyik keresetosztály nyer vele, a másik vesz. És sokkal könnyebb megtalálni az államoknak a retorzionális eszközöket egymás irányában, mint a hogy arra módot nyújtottak, a régebbi egyszerű viszonyok.

Rendkívül érdekes adatokat nyújt a lefolyt esztendő, azon általam is említett tételnek igazolására, hogy „szemesé a vásár“; azaz, hogy kell alkalmazkodnunk a megváltozott viszonyokhoz és fel kell használnunk mindazon előnyöket, melyeket helyzetünk számunkra nyújt.

Ajánlottam volt erdélyi gazda társainak figyelmébe a bortermelést és főleg fehér asztali borok előállítását. Ajánlottam volt a gyümölcsstermesztést és azt, hogy különösen ezen czikket illetőleg igyekezzenek budapesti és távolabbi összeköttetéseket szerezni. Ajánlottam volt a szarvasmarha-tenyésztést, mind az eredeti fehér marhát illetőleg, mind a külföldi alkalmas fajokra nézve. És ajánlottam volt az erdélyi u. n. paraszt-juhnak tartását, a mely viszonyosan többet jövedelmez, mint bármely másféle juh.

Mindazokat, miket akkor ezen tekintetben mondtam, most is aláírom; habár jól tudom, hogy e perczen a szarvasmarhának és juhának nincs semmi ára. Ha ugyanakkor felhoztam volna a gazdasági magnak, különösen a lóhermag Erdélyben való termelése indokolt voltát, most szintén csak azt ajánlhatnám; de — és ezzel jövök bizonyos irányú legujabb tapasztalatok felhozására, ezeket így, a mint mondva vannak, különösen a juhra nézve, nem ajánlanám Felső Magyarország egy jelentékeny részében. Ott nem merném azt mondani: folytassátok a juhászatot, úgy a mint azt eddig folytattátok és ha lehet terjesszétek még inkább ki.

Gömör- és Nográdmegyékben, valamint a szomszédos Felső Magyarország nagy részében igen jelentékeny juh-tenyésztés létezett a múlt évtizedekben. Erdélyi juh nem volt ott más helyt található, mint havasi legelőkön, oly fejős nyájak, melyeket tavasszal vettek erdélyi vásárokon; nyírás és fejés után eladták ősszel. Általán véve finomabb gyapjut adó nyájakat tartottak az uradalmakban: az electorálnak különböző változatait; a közép- és kisbirtokosság, az u. n. kétnyiretű birkát. Mindkétfélnél fő szempont volt: lehetőleg sok és drága gyapjunak productiója, vagy netalán ezeken kívül tenyészállatok előállítására. Ezen fajta juhoknál és különösen azon sovány legelőkön, melyek azon vidéken igen sok helyt vannak, a tej keveset számlál, a nagyon finom nyájakat nagyobb részint egyáltalában nem is fejték. De a gyapjutermelés kedvéért, annál nagyobb súlyt fektettek az ürü tartásra. A nyájak beosztásánál rendszeren legfeljebb egyharmad volt az anyajuh, legalább egyharmad az ürü. mintegy egyharmad növendék állat, mint nevezik toklyóság, továbbá kos. Már csak ezen beosztásból is látszik azon egészen más gazdálkodási irány a juhászatokban, mint a mely van az erdélyi közönséges juhánál. Az erdélyi juhászatoknál rendszeren az összes téli állomány 70 vagy 80 százaléka anyajuh, a felül maradó 20 vagy legfeljebb 30 százalék növendék és kos.

A kétnyiretű juhánál, 80-tól 100 frtig menő gyapjuár mellett mintegy következő brutto bevétel volt darabonként:

- 1) 2 és fél font gyapju értéke 2 frt, — 2 frt 50 kr.,
- 2) a tej értéke 1 drb anyától mintegy 1 frt; az egész nyájra beosztva, aránylag 30 kr.,

3) mustra és feles juhok eladására számítva $\frac{1}{7}$ részt, darabját egyremásra 3 frt 50 krral véve fel, a mi a tényleges eredményeknek körülbelül megfelel, esik átlagos ár egy juhra, az egész juhászatban mintegy 50 kr.

Ezek szerint az összes átlagos brutto bevétel volt darabonként mintegy 2 frt 80 és 3 frt 30 kr. között.

Mit hajtanak ugyanezen nyájak a régebbi gazdálkodás mellett jelenleg?

- 1) $2\frac{1}{2}$ font gyapju, fontja 50 kr. . . . 1 frt 25 kr.
- 2) tej, mint előbb átlag 30 kr. . . . — frt 30 kr.
- 3) a mustra és feles állomány eladásából

szintén mint feljebb átlag à 50 kr. . . . — frt 50 kr.
 mintegy . . . 2 frt 05 kr.

Ezzel mondhatni lehetetlenné vált a régi kétnyiretű

juhgazdaság, miután egy-egy darab, most csakugy mint régebben, elfogyaszt egy teletetés alatt mintegy 2·5 vagy 3 mázsa szénát és ugyanannyi felvigyázó személyzetet és aklokat igényel, mint régebben.

Az a kérdés már most, van-e ebből menekvés? Egész reményvel vélem erre felelhetni: igen is van menekvés.

A menekvést azon tapasztalat adja, hogy súlyos hizlalt juh husának és különösen az ürü-husnak értéke igen felemelkedett és lehet arra számítani, hogy az az éveknek egy sorára meg is marad. Jelenleg az ily ürü husának értéke, kilónként, a mely darabonként 20—25 kilót ad, mintegy 20 kr., az ugynevezett kiviteli árunál, a melynek darabja már kell, hogy mintegy 35 kilót adjon, az ár felszökken és a súlylyal emelkedik egész 40 krig kilónként.

Miután azonban az eddigi kétnyiretű birkának növése, csontozata nem engedi, hogy akkora husmennyiséget adjanak darabonként: át kell alakítani nagyobb termetűekké, testesebbekké a régi kétnyiretű juhokat, mire leggyakorlatiabb kilátást némely angol husjuhajokkal való keresztezés nyújt.

Nem azért foglalkoztam ezen gazdasági ágazattal oly sokat, mintha azt hinném, hogy az fontosabb minden másoknál, vagy mintha azt akarnám, hogy minden földmives gazda a gazdaságnak ugyanazon egyetlen ágazatával foglalkozzék és arra támaszkodjék; sőt ezt egyenesen veszedelmesnek tartanám; hanem egyfelől azért, hogy conerét példával illusztráljam azt, miként lehet az újabb alakulások tapasztalatait megértve, magunkon segíteni; hogy figyelmeztessen arra gazda társaimat, hogy jelenleg a közlekedési eszközök fejlődöttebb volta és a nagy városoknak viszonyosan mind fontosabbá váló és egészen külön, eddig figyelmen kívül állott vagy nem is létezett igényü fogyasztási képessége folytán, sokkal több módunk van magunkon segíteni, mint régebben, midőn egyszerűleg és kizárólagosan egy pár gazdasági cikktől vette jövedelmét a földmives; ha azok jól sikerültek, a régi kifejezés szerint: tejbenvajban fűrésztés, ha nem: szegénység, néha éh inség. És hosszasan mulattam a példaként felhozott juhászati jövedelmezőség kérdésénél másfelől azért, hogy áttérhessek azokra, miket hitelviszonyainkról kívánok elmondani.

Könnyű ugyanis azt mondani, hogy át kell alakítani a gazdaság bármely ágazatát; más tenyészállatokat kell szerezni, rigolirozni, alagesövezni, irrigálni kell; jobb eszközöket, jobb igás marhákat, talán gépeket kell beszerezni. Mindez azonban pénzbe kerül. És a régi rendnek megbonntása és az új rendnek beállta között levő átmeneti időközben még ha az ujtás egészen helyes is, kevesebb a jövedelem, mint eddig. Honnan tudja mindezeket fedezni és illetőleg elviselni az oly mostoha viszonyokkal küzdő erdélyi gazda?

Kénytelen vagyok elismerni, hogy pénzszegényebb hely sehol sincs a civilizált világon, mint Erdély. Elismérem, hogy a pénzkereslet sokkal nagyobb, mint a kínálat és ennél fogva a mi pénz van, az méreg drága. Hogy kereskedelmi szempontból nincs kedvezőtlenebbül fekvő helye a

kontinensnek, mint Erdély; észak-keletről, keletről és délről oly hegyek választják el a szomszéd idegen országoktól, melyek erősebb válaszfalat képeznek, mint a híres chinai fal és amaz országoknak nincs kifejlődve fogyasztási képessége, csak úgy, mint az Erdélyé; fölöslegeink, némely csekély mennyiségű gyártmányokat és kézműveket nem tekintve, teljesen egyezők: törökbuza, buza, bor, szarvasmarha, sertés stb.; és így a miből az erdélyi gazdának pénzt kelene látni, az mind nyugatra kell vándoroljon és legnagyobb részben nem is Magyarországon fogyasztatik vagy használtatik fel, hanem egész hazánkon kell, hogy keresztül szállittassék. Ezekből foly, hogy mindamelllett, hogy az erdélyi birtokos osztály általán véve nem pazarló, elég szerény igényű, szorgalma is csak van: küzd az étellel, miként hazánk területén a birtokos tán sehol.

A komlótermelés, a mult években imitt-amott lendületet nyert Erdélyben. Nagy igyekezettel és költséggel állittatnak fel a komlós-kertek. Nem megvető jövedelmet ígértek és már részben adtak is tulajdonosaiknak, habár az egész világ összes komló-termelésekben elenyésző csekély hányadot is képeznek komlósaink.

A termelt komló részint kielégítő, részint igen jeles. Tanuskodnak felőle nemcsak a tud. országos elemzés, hanem gyakorlati tapasztalatok is. 1884-ben és főleg 1885-ben mindenféle roppant árcsökkenés van a komlónál. Miért? A komló-irodalom nem igen beszélt nagy termésről, sem nagy mennyiségű új komlósok keletkezéséről. Azonban vagy ennek kellett lenni, vagy kevesebb komlót használnak fel a gyárak, mint eddig; mint mondom: sokkal nagyobb volt a kínálat, mint a kereslet. Németországban leszállott a komló ára.

Erdélyben épen úgy, mint Budapesten, nincs komlópiacz. Az országban levő sörgyárak, azt hiszem, nem jól fel fogott hírnevük fentartása érdekében, kapkodnak a külföldi fényes nevű drága komlók után, mellőzik a hazait; az 1885-ik évi termés erdélyi komló, vagy sehogy, vagy csak potom áron volt helyben eladható, a Németországba kiszállított pedig a hírnév nélküli termelési helyről oly áron kelt, mely alig fizeti ki a nagy szállítási költségeket.

Az erdélyi részek gazdaközönsége, mint a civilizált világ legszélső keleti határán lévén, egyfelől minden gazdasági, kereskedelmi csapást inkább éreznek, mint mások, és a gazdasági kereskedés előnyei oda későbbre hatolnak be, mint máshova.

Kereskedelmi hitel szempontból nincs inkább isten háta megett levő hely, ha szabad ezzel a kifejezéssel élnem, mint Erdély!

Köszönettel tartozunk az erdélyrészi képviselőknek, hogy abban búzolgokodnak, hogy az erdélyi gazdák számára a viszonyoknak megfelelő földhitelintézet alakittassék.

Mindjárt kezdetben érezték azonban, hogy az erdélyi gazdaközönség részére, részben más elvek szerint kell eljárni, mint a Királyhágón-tuli és különösen az alföldi birtokossal szemben járnak el, ha sikerre akarnak jutni. Ehez

alig fér kétség. Hiszen, ha a megállapított módszer az erdélyi részekre is találna, csak oly üdvös és csak oly hathatós lenne itt is a m. földhitelintézet hatása, mint a minő az alföldön, vagy az ugynevezett Bánságban. A m. földhitelintézet azonban csak igen igen kevés kölcsönt adott és adhat erdélyi birtokokra érvényben levő elvei szerint.

A földhitelintézeti kölcsönök megállapításánál alapul szolgál a földadó kataszter. Sokszor hallottam erdélyi gazdatársaimtól, hogy az erdélyi föld sokkal rosszabb, mint az alföldi; innen van az, hogy kevesebb a kataszteri jövedelem és annak megfelelőleg, természetesen, kevesebb a földhitel alapja. Nézetem szerint ezen okoskodás nem egészen helyes, habár a végcredményben megfelel a tényeknek. Az erdélyi föld és éghajlati viszonyok, összevéve, a gazda számára nem kedvezőtlenebbek, mint a Királyhágón tul levők. A Maros és Küküllő mentén majdnem oly törökbuzákat láttam már nem egyszer, mint Bácsbodrog, Torontál vagy Békés megyékben; a buza lehet, hogy holdanként valamivel többet ad az Alföldön, azzal szemben Erdélyben biztosabban terem: lóher, luczerna pedig sokkal jobban diszlik Erdélyben, mint ott; a krumpli pedig ott általán többet ad, mint itt. Miben rejlik a nagy jövedelmi különbség? A hitelviszonyok és szállítás előnyeinek kivül abban, hogy egy 1000 holdas alföldi gazdaságnak évenként 5-600 hold buza-teret ad és még azonkivül összesen vagy 200 holdnyi árpája, repceje, dohányja stb., míg egy-egy erdélyi 1000 holdas gazdaságban ritkán megyen fel az évi összes vetés mennyiség 4-500 holdra és ez megoszlik törökbuza, buza, rozs, zab sat. között.

Nem állítom, hogy az alföldi gazdaság, nem rabló gazdaság volna; felszólaltam ellene mint földmivelési miniszter. Azt sem akarom kutatni: vajon egy vagy más gazdaságban Erdélyben nem lenne-e helyén a buza-terelés arányát tetemesen emelni, vagy hogy a szénafű legelők, kaszálók jövedelmét haszonmarhák helyesebb és fokozottabb tenyésztése által nem lehetne-e tetemesen fokozni, a mely esetben azok is nagyobb mértékű földhitel biztosítására szolgálhatnának alapul, mint tény, el kell hogy ismerjem: hogy egyenlő terjedelmű erdélyi birtok, általán véve kevesebb jövedelmet ad, kisebb kataszteri tiszta jövedelmet tüntet ki, mint a szoros értelemben vett magyarországi.

Vannak azonban csaknem mindenik erdélyi gazdaságnak kisebb-nagyobb, nem az egyszerű földmivelésből folyó jövedelmei, melyek némely része elég biztosan foly be, habár kivül is esik a földadó kataszter keretén és a melyek egyes gazdaságokban többet tesznek ki, mint a rendes földmivelési jövedelmek. Ilyenek a korcsmáltatás, malmok, erdőgazdaságok, gyümölcsösök stb. Ezeket szintén tekintetbe lehetne venni a kölcsönök nyújtásánál.

Tudom, hogy erre azt lehet mondani, hogy akkor alapja a kölcsönnek nem pusztán a föld értéke, hanem egy szersmind az azon üzött iparág, vállalat. Ezt én még is adom. Azt jegyzem azonban meg; hogy maga a földmivelés

is ipar, sőt egész szövevénye ipari ágazatoknak. Minden industria, ipar nélkül a jó minőségű föld csanalat vagy pukantót terem, a rosz minőségű szerbtöviset. Ha nem lenne bizonyos rendszeresített, berendezett gazdaság, közlekedési eszközök, megszerezhető munkás erő sat., a legjobb gazdaság sem jövedelmezne. Nem lehet azonban tagadni azt sem, hogy az industriális befektetéseknek némelyike olyan, mely a maga tőkeértékében inkább ki van téve az események szeszélyének, mint a simplex buza- és dohánytermelési berendezések. Megtörténhetik ugyanis ezeknél is, hogy egy év termését elverje a jég, vagy hogy a magtár, vagy dohánypajta leégjen; de ezek azon csapások ellen biztosíthatók, míg valamely malmot magát, sőt még helyét is úgy elmoshatja az ár, hogy arra többé malmot építeni nem is lehet.

Ezt meg kell, hogy adjam. De ha van módja annak, hogy a talajjavítás vagy árvízmentesítés folytán elérendő értékemelkedés kimutattassék és kölcsönök arra nyujtassanak, akkor kell módjának lenni annak is, hogy eltérve a kataszteri tiszta jövedelem egyszerű alapulvételétől, a gazdaságoknak említett járuléka is tekintetbe vétethessenek a hitelnyújtásnál, a kölcsön engedélyezésnél.

Messze vezetne az, ha kutatni kezdeném, minő biztosítékokra lehetne támaszkodni, mely eljárást követni egy oly hitelintézetnek, mely az említett tényezőket szintén figyelembe kívánna venni; én a mondottakkal csak az eszmék tisztázásához kívántam járulni és jelezni, hogy az erdélyrészi országgyűlési képviselők ismert emlékiratának alap gondolatát magam is helyesnek tartom és a gyakorlatban alkalmazhatónak vélem.

Megvallom: azt szeretném leginkább, ha maga a m. földhitelintézet, egy hatalmas, nagyhitelű, egészen megbízható, becsületes és pontos magyar intézet vállalkoznék az eszme megtestesítésére. Ehez azonban, kénytelen vagyok azt is megvallani, nem sok a reményem; a jelzett sok kitűnő tulajdonságai mellett az intézetet kissé nehézkesnek, különleges eljárásaiban nem olcsónak, kisebb kölcsönökre nézve — pedig legnagyobb részt olyanok kellenének Erdélyben — hidegnek ismerem. Az Erdélyben óhajtott eredmények pedig aligha volnának az alapszabályok módosítása, vagy egészen különálló intézet felállítása nélkül elérhetőek.

Tudom, hogy vannak olyanok, kik állítják, hogy hazánk erőben napról-napra fogy, évről-évre szegényebb lesz, hogy csak a tőke-vagyon megtámadásával tudja hordozni terheit. Mindez azonban nem felel meg a valóságnak és bátran lehet állítani, hogy hazánk erőben és vagyonban egyaránt szaporodik. Tessék csak bárkinek is figyelemre méltatni, hogy hány pénzügyintézetünk, hány ipárvállalatunk van most, hány volt az annyiszor boldognak híresztelt 48 előtti időben? és mit jövedelmeznek ezek? A múlt 1885-ik évet illetőleg mennyi panasz hangzott el; bizonyos tekintetben magam is járultam azokhoz; de a mellett egy pár nagy pénzügyintézetünknek az elmúlt évre vonatkozó jövedelme kerek egy millió forint körül áll; több intézetünknek, ipar-

vállalatainknak, malmoknak a jövedelme százezerekre megy; a pesti nagy házaknak jövedelme, — Budapest pedig kezd nagyváros lenni, Budapesten sok nagy ház van, ezeknek mondom, jövedelme felmegy egy egy uradalom jövedelmére. Egészen új jövedelmi források keletkeznek, vagy a régebben csekély vállalatok igen jelentékeny hasznohajtóvá válnak. Gondoljunk a kőszénbánya-társulatokra, a közuti lóvasutakra, telephonhálózatokra, a világítási vállalatokra, nyomda-részvénytársulatokra, a fővárosnak jéggel való ellátására, a budai keserűvíz-forrásoknak forgalmára, a városokban és különösen a fővárosban tapasztalható nagy építési kedvre, a melyek egy egész sereg ipari és kézműves vállalatoknak fejlődését és jövedelmezőségét vonják maguk után sat. sat. Ha mindezeket meggondoljuk, örömmel kell megadni állításom valóságát.

És ezen újabb keletű és részben igen jövedelmező vállalatokban való részesedésből Erdély sincs kizárva. Példákat hozok föl. A kőbányáknak, a közlekedési eszközök fejlődésével fokozódik fontossága. Ki használta régebben a kis sebesi követ? most azonban nemcsak ide hozzák el, de beviszik egész Békésmegyéig. Ezelőtt még vagy 20—25 évvel alig lehetett másként behatolni a Zsil-mentébe, mint gyalog, lóháton, vagy legfeljebb lócsös szekeren, most a kőszén és a fát ezer mázsányi rakományokban viszik naponként onnan ki vasúti vonatokon az ország különböző részeibe, főleg a harmincz-negyven mértföldre eső Alföldre. Állítatik, hogy a Zsil egyik ága völgyében nagy kőszén-telepek vannak, melyek coaxolhatók. Ha ez a remény, a mely azon adatok nyomán, melyeket ősmerek, előttem valószínűnek látszik, teljesülni fog, ott egy új jelentékeny iparág fog előállni. Kincset adtak ősidőktől fogva az erdélyi nemes ércz-bányák. Meg kell azonban vallani, hogy azokat úgy a kormány, mint egyesek kincsinykésen mivelték. A vénák mentén üztek rabló-gazdaságot. Most kezdték ezt, mint nagyipart fölkarolni. És micsoda adat birtokába jutott a világ a vulkói gyalázatos rablás elkövetése folytán? arra, hogy azon vállalat naponként mintegy egy kiló aranyat termel.

Folytathatnám még mindezeket t. gazdasági egylet, ha már ez által is nem hinném állításomat bebizonyítottnak. Feleslegesnek tartom tehát a további bizonyítgatást. Meg kell azonban jegyezmem, hogy nekem mindéz még nem elég. Én nem csak azt óhajtom, hogy hazánk gazdag legyen és viruljon; én azt is óhajtom, hogy ezen osztálynak ivadéka boldoguljanak. Ez osztálynak őseiről teljes joggal el lehet mondani, különösen Erdélyben, hogy hazánk minden talpalatnyi földét, minden barázdáját vérével és verejtékével öntözte: megilleti őt a jobbanlét vívmányaiban való osztozás. Távol legyen tőlem, hogy ezen osztály részére, melynek kebeléből való vagyok magam is és a melynek soraiban igénytelenül és ernyedetlenül küzdök én is, vindicáljam azon kizárólagos államképezési előjogot és hatalmat, mint ez régebben meg volt a magyar nemességnél; sőt igen szívesen látok abban felfrissítő elemeket a haza polgárai közül, akár

kivülről, akár alólról; csak birjanak azok a hazának azon szerzetével, a közügyekben oly áldozatkészséggel, melyet megkövetelnek a régi földbirtokos osztály ivadékaival. Előismerem fontosságát a gyáriparnak, kereskedésnek és kézműveknek. Tudom azonban minő fontos hivatása van a régi birtokos osztály ivadékaival úgy nemzetiségi, mint politikai, társadalmi és culturalis szempontból is és így nemcsak szívem szerint óhajtom, hogy ezen osztály az őt megillető polczot elérje és megtartsa; de eszem parancsolja, hogy érdekének hódoljak. És biztat a remény, hogy egy kormány, mint mindazok, kik e tekintetben illetékesek, kötelességeiknek megfelelően és mindenek felett maga a birtokos osztály értelemmel és eréllyel látván az önmentési munkához, siker fogja koronázni tevékenységét.

Óhajtom: így legyen!

Ezek után, a gyűlést megnyitom.

Az elnöki megnyitó lelkes éljenzéssel tudomásul vétetett. —

110. Elnök: a mai közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére, —

Dávid Antal, Inczedy Sámuel és Dr. Szentkirályi Ákos tagtársakat kéri fel. —

111. Elnök előterjeszti, hogy az erdélyrészi képviselők hozzá és általa az egylethez feliratot nyújtottak be az alapítandó földhitelintézet tárgyában. E feliratot egyidejűleg bemutatja, de jelenleg tárgyalatni nem kívánja, miután ez ügy sokkal fontosabb, hogysen futólagosan azon átsikamlani lehetne; miért is ajánlja, hogy a felirat beható tanulmányozás és esetleg egy rendkívüli közgyűlés elé terjesztés céljából az igazgató választmányhoz tétessék át.

Közgyűlés az elnöki javaslatot egyhangulag elfogadja. —

112. Egyleti titkár:

Tisztelt közgyűlés!

Erdélyi gazdasági egyletünknek mult évi, illetőleg a mai napig terjedő működéséről van szerencsém az igazgató választmány nevében a következő tiszteletteljes jelentést előterjeszteni.

Tartottunk 1885-ben egy közgyűlést, (márczius 29-én) és 9 választmányi ülést, melyen 283 harározatot hoztunk; az ülések száma a kiállítás miatt ugyan kevesebb volt, mint tavaly, mindamellett 49 jegyzőkönyvi ponttal többet registrálhattunk, mint 1884-ben. A titkári iroda ügyforgalma a következő volt:

beadványi jegyzőkönyvre jött 1854 drb,

köztelki utalvány 124 „

Összesen 1988 darab

tehát sokkal kevesebb (1086-tal) mint a tavaly; a mit egyfelől az időjárás sűrűgönyök közlésének beszüntetése, másfelől a tenyészállatkiállítás elmaradása okozott. A titkári hivatal postaköltsége 136 forint 52 krt. tett. (50 frttal többet, mint 1884-ben). Ezenkívül a titkár, mint az 1885-iki orsz. kiállítás jegyzője, ennek ügyforgalmát is vezette, mely természet szerint most sokkal csekélyebb volt, mint a me-

gelőző évben; összesen 67 ügyszám lett ellátva s ebből folyólag 661 levél, valamint 9 csomag expedálva.

Az elmúlt évben rendkívül nagy veszteséget szenvedtünk oly veterán alapító tagjaink elhunytával, kik nemcsak egyletünknek, hanem egész hazarészünk politikai és társadalmi életének erős oszlopai voltak! Elhaláloztak ugyanis sorrend szerint: Zeyk Károly, id. br. Kemény Domokos, br. Apór Károly, br. Wesselényi Ferencz, br. Wesselényi István, br. Bánffy Albert és idősb Zeyk Dániel, miglen évdijas tagjaink közül Klimes Károly költözött a jobb világba! Áldozunk kegyeletes hálával a boldogultak emlékének és reméljük, higyük, hogy a buzgón előre törekvő ifju nemzedék az érzékeny veszteséget maholnap pótolni fogja!

E szomorú kötelességgel szemben vigaszunkra szolgál, hogy ennek daczára egyletünk tagjai legalább szám szerint, ezen arányban nem apadtak. Alapító tagjaink között tisztelhetjük gr. Bethlen Ödönt, új évdijasok lettek: ifj. Simay Gergely, Bogdánfi Gábor, Benkő Mihály, dr. Ákoncz János, Szacs vay Dénes, dr. Klatrobecz Gyula, Jakab László és Málnási Ferencz, évdijas kötelezvényeiket megújították: gr. Haller János, Ditrői József, dr. Szentkirályi Ákos és Ritter Gusztáv. Mindezeket számbavéve a mai napon egyletünknek élő tagjairól a következő kimutatást közölhetjük:

tiszteletbeli tag 10

alapító tag 150

évdijas tag 72

összesen 232.

Négy tag a lejárt kötelezvényt meg nem újította s ennél fogva kilépett.

A szőlészeti pályakérdést igazgató választmányunk harmadizben is kiírta, határidő 1886. január hó 1-je volt, de egy munka sem érkezett, minél fogva a további kitűzéstől elállván, a 20 aranynyi díjat a nemes adakozó: br. Jósika Sámuel alelnöknek rendelkezésére bocsátotta, ki azt szives volt az egyletnek tetszés szerinti célra ismét visszajándékozni. Az igazgató-választmány az aranyakat beváltotta és egy esetleg később kitűzendő pályadíj javára fentartotta.

Egyleti köztelküink a mult évben mint a kiosztott zárszámadás mutatja, 938 forint 94 kr. bevételt ért el, tehát közel 180 frttal többet, mint 1884-ben és miután a kertre eső kiadás 768 frtot tesz, kereken 175 frt marad meg mint többlet; — oly eredmény, mely eddig példa nélkül áll, mert ha csak néhány évre tekintünk vissza, egyetlen egyszer láttunk a köztelek rovatán többletet, ugyanis volt

1879-ben hiány 538 frt,

1880-ban „ 790 frt,

1881-ben „ 1420 frt,

1882-ben „ 374 frt,

1883-ban többlet 52 frt,

1884-ben hiány 328 frt és most

1885-ben többlet 175 frt, ha pedig

a szőlőt id ide számítjuk, mely a számadási rovatban különben is egyesítve van, akkor a többlet 464 frt 90 krt. tesz ki-

Minél inkább meggyökerezik az általányi rendszer, annál inkább remélhető, hogy kertünk deficiztje végleg el fog tűnni. A felügyeletet kertészeti szakosztályunk ép oly buzgón, mint avatottan gyakorolta.

A nagy-utczai szőlő szép fejlődésnek indult a múlt évben is, és akkora összeget hozott termésének árverése — 489 frtot, miglen a kiadás körülbelül 200 frtot tett, — minőt még elérni eddig soha nem sikerült, a mi a licitációnak példátlan élénkségű versenyésének tulajdonítható. A vinczellér ház egészen lakatlanná válván, a folyó tavaszon lebontatott; felépítése egyelőre elmarad, mert a kiállítási adósság és annak kamata igen nyomasztólag nehezedik az egylet vállára minélfogva kívánatosnak látszik a kedvezőbb anyagi viszonyok bevárása. Megemlítjük még, hogy a vinczellérral a változott körülmények folytán új szerződés kötött, melynek alapján fizetése évi 160 frtot, lakbére pedig 40 frtot tesz.

A köztelki és faskola anyafakert terve az országos kiállításon két külön térképen volt bemutatva, azonkívül a köztelek gyümölcsstermése is jelentősen szerepelt és a nemzetközi gyümölcs-kiállítás alkalmával — több gyümölcsésztagtárs szíves közreműködésével — diszoklevelet szerzett egyletünknek. A nagy utczai szőlőt szintén két térkép ábrázolta, termése pedig a nemzetközi szőlő-kiállításon nagy sikert aratott, a mennyiben, daczára a mi körülményeinkhez képest kissé korai határidőnek — a megnyitás szeptember 24-én volt, — a szép és rendszeres collectió kiállítása diszoklevelet nyert.

Az „Erdélyi gazda“ számlája előmozdítva a nmlgu földmívelési miniszterium kegyes segélye által, kedvező eredményt mutat fel. A miniszterium azonban egyuttal tudatta, hogy a jövődöbeli segélyezést a tagok és előfizetők szaporodásától teszi függővé, — mely ügynek beható tárgyalására az igazgató-választmányból egy ad hoc bizottság küldetett ki. E bizottság a kérdés tanulmányozása közben csakhamar meggyőződött arról, hogy egyfelől az örvendetesen gyarapodó megyei és lókális egyletek, másfelől a számos u. n. megyei hivatalos közlönyök, valamint a gazda közönségnek jelen anyagi állapota és nagy részének a szakolvásmányokkal szemben tanusított indolentiája, reménytelen sem engedik, hogy a nmlgu miniszterium feltételei teljesíthetők legyenek, azért egy különben is régi óhajtnak engedve, módot keresett arra, hogy lapunk önállóan és függetlenül jelenhessék meg, a mi természetesen egyelőre csak lényeges reductiókkal lesz elérhető. A választmány egyhangulag elfogadván a javaslatot, az „Erdélyi gazda“ újévtől kezdve minden hó 1-én és 15-én jelenik meg 1½ ivnyi terjedelemmel; hozván egy fő u. n. irányczikk mellett kivonatokat és kisebb közleményeket más lapokból, mindig különös tekintettel az erdélyrészi viszonyokra. Miután a rendszerváltoztatás négy hónap óta áll fenn, a t. közgyűlés minden tagja képes lesz ítéletet mondani a felett, hogy a keresztülvitt reform szellemileg előnyére volt-e a lapnak, vagy nem?

Kertészeti szakosztályunk az 1885 ik évben 50 ülést tartott, melyek alatt izelve lett 457-szer alma, 219 szer körte, 73-szor szilva, 21-szer kajszin, 32-szer cseresnye, 13-szor meggy, 28-szor őszi barack, 158-szor szőlő, 17-szer egres, 8-szor veres-szőlő, 16-szor eper, 5-ször málna, összes kóstolás 1047, mely rendkívül nagy számot a collectiv kiállításra begyűlt tömeges anyag indokolja.

A szakosztály tevékenységét a köztelek és a szőlőnek már említett felügyeletén kívül, főleg a kiállításnak megújuló teendői vették igénybe; így a gondoskodás az erdélyi ős almafajok lefestéséről, az áttelelt gyümölcsnek az állandó kiállításon való bemutatásáról, végre a juliusi és a nemzetközi tárlatokra gyűjtött készletnek osztályozásáról és expediálásáról. E bokros elfoglaltság közben azonban szakmájának eddig mivel ágairól sem felejtkezett meg: a mennyiben az Erdélyben nagyban termelendő gyümölcsfajokat újabb revisió alá vette, az elméleti ismereteket pedig több előadás útján bővítette, melyek közül első sorban a Ritter Gusztáv tagtársnak a gyümölcs osztályozási rendszerre vonatkozó tanulságos értekezései és útmutatásai érdemeltek legtöbb figyelmet és köszönetet.

Mindezeket összefoglalva, derék szakosztályunk a múlt évben is feladatának magaslatán állott!

A nmlgu földmívelési miniszterium az elmúlt évben 1000 frtnyi segélyt nyújtván szakközlönyünknek, ez által bennünket a legnagyobb hálára kötelezett. A tavalyi jelentésben említett Viktoria-borsó mindenütt, hol jég vagy szárazság nem érte, a legszebben diszlett, ennek magját is a nmlgu miniszterium kegyéből kaptuk. Végre a miniszterium által kiadott, vagy segélyezett jelentések és szakmunkákból mindenkor a mi könyvtárunknak is 1—1 példány jutott.

Miután lapunknál egyik nagy kiadási tételt a postaköltség képezi, portómentes szétküldésre pedig a fennálló szabályzatok értelmében jogczim nem létezik, az iránt fordultunk a nmlgu közmunka- és közlekedésügyi m. kir. miniszteriumhoz, kegyeskedjék tekintettel a közczélra és arra, hogy lapunk most már semmiféle segélyben nem részesül, az expedióra szükséges hirlapbélyeget a folyó 1886-ik évre díjmentesen kiutalványozni. E kérésnek örvendetes eredménye lett, a nmlgu miniszterium ugyanis kegyes volt 200 frt értékű bélyeget a lap részére folyóvá tenni, fogadja e nagybecsű támogatásért ez alkalommal is legőszintébb köszönetünket.

A nagyenyedi vinczellér képezdénél alapított két ösztöndíjat az 1885⁶-ik tanévre is Hanzák Albert és Nemes József szorgalmas tanulók kapták, kik ezuttal a 3-ik évfolyamot végzik.

A kolosmonostori m. kir. gazdasági tanintézetnél a Borsféle, általunk kezelt alapítványt Govrik János, a „Gróf Mikó emléke“ czimű ösztöndíjat Göllner Antal nyerte el. Az átadást igazgató választmányunk nevében Nagy Lajos tagtárs teljesítette. Az intézeti alapítványi helyekért folyamodók kérvényeit igazgató választmányunk átvizsgálta s a nmlgu miniszteriumhoz előterjesztését meg-

tette, mely javaslat ezuttal is változatlanul helybenhagyást nyert.

Miután az országos kiállításon való részvételről az egyleti titkár, mint megbízott képviselőnk, külön jelentést fog előterjeszteni, e helyen csak annyit említünk, hogy egyletünk az állandó kiállításon saját tevékenységét feltüntető munkálataiért diszoklevelet nyert. Örömmel jegyezzük fel, hogy a t. országos bizottság minden ebbeli felkérés nélkül szíves volt egyletünket kiváló figyelemben részesíteni s az időleges tárlatok bíráló bizottságaiban egyletünk küldötteinek is arányos részt biztosítani, mely kitüntető méltánylás részünkről a legnagyobb köszönetre és elismerésre érdemes.

Az elmúlt évben számos testületi mozgalomban vettünk, a hol lehetett közvetlenül, vagy legalább is közvetve részt, mely utóbbi módot kivált a lajtántulni társjegyleteinkkel szemben alkalmaztuk, ellenben idehaza a személyes megjelenésre fektettünk súlyt. Az országos gazd. egylet közgyűlésén a titkár képviselt; az apcezi arató gépversenyre Szenkovich Márton, Vörös Sándor és a titkár rándultak ki Bndapestről; az októberi gazda congressuson Dr. Berde Áron és a titkár, az ugyanazon hónapban tartott gyümölcsészeti értekezleten pedig Szentgyörgyi Lajos, Ritter Gusztáv, dr. Klatroetz Gyula és a titkár, miglen a február havi borászati congressuson t. elnökünk Tisza László, Eöry Ti-vadar és a titkár jelentek meg.

Mult közgyűlésünk a k o r e s m a j o g m e g v é d é s e érdekében intézván a nmlgu belügyministeriumhoz terjedelmes előterjesztést, ennek egyik részére igen gyorsan történt intézkedés, a mennyiben a törvényhatóságok körrendeletileg értesítve lettek, hogy a 60 kros szesz italok csak lepecsételt üvegekben oly üzletekben árulhatók, melyek az eladást mint mellék-üzletet gyakorolják, továbbá, hogy csak a literes üvegért számítható 10 kr., a kisebbért aránylag kevesebb; végre kimondatott, hogy az üres üvegek töltött üvegekkel való becserélése egyáltalán tilos. Abbeli kérésünk azonban, hogy a rhum és rhumsprit minimális értéke 1 frtban állapíttassék meg, azon indokból, mert ez külön vizsgálatot igényelne, meghallgatásra nem talált.

A regale elleni kihágások megszüntetése érdekében tett indítványt és szabályrendeletet szintén közgyűlési megbízásból a törvényhatóságoknak megküldöttük, de hogy ezen lépésnek mennyiben lett eredménye, azt nem tudjuk.

A kisvárad gazdasági kör kezdeményezésére a d o h á n y t e r m e l é s ü g y é b e n adtunk véleményt, mely főleg azt hangsúlyozta, hogy a fajt gondosan kell a talajhoz megválasztani, a beváltást lehetőleg bizottságokra ruházni s végre netáni tultermelés esetén, nem az árakat, hanem a területet redukálni. Reméljük, hogy e méltányos kérések illetékes helyen kellő megfigyelésre is találtak.

A bécsi komlóvásár ismét egy lépést haladt előre. A bécsi gazdasági egylet ugyanis az érdekelt társulatokkal beható tárgyalásokat folytatott, melyeknek ered-

ményeképpen a bécsi gabona és lisztőzsde késznek nyilatkozott alapszabályainak megfelelő módosítása után a komlót árucikkéi közé felvenni, ha erre az illetékesek részéről felszólítva lesz. Egyletünk nem is késett a felkérés formulázásával és így ezen ügy nemsokára komlótermelőinknek eredetileg kifejezett óhaja szerint fog megoldatni.

A franczia szilva-aszalvány ismert jóságáról, ugyszólván személyes meggyőződést nyerni óhajtván, Glady földbirtokos közvetítésével magából Agenből hozatunk négyféle mintát és meggyőződünk, hogy a mi beszercezi szilvánkából is lehetne ugyanolyan és esetleg jobb árut előállítani, ha azt az aszalást, kezelést és felszerelést adnák meg neki, mint Franciaországban. Ennek megkísérlésére a nmlgu ministeriumhoz azon kéréssel fordultunk, hogy még a folyó évben egy Ryder-féle aszalót a kolozsmonostori gazdasági tanintézetnél beállítani s nyilvános kísérletekben bemutatni sziveskedjék. Örömmel jelentjük, hogy a napokban vett magas átirat értesítése szerint, kérésünk teljesítése elrendelve lett.

Miután az elmaradt tizedkárptlások kiutalása ügyében tett lépéseink siker nélkül maradtak, a kérést a jelen évben azon reményben ujtottuk meg, hogy e jogos kívánság legalább válasra fog találni.

A Viktoria borsóval 1885-ben elért eredmény annak önálló megrendelésére vezetett, e mellett a H a n n a á r p a — Morvaországnak híres terménye — szintén próba alá kerül. Kaptunk azonkívül valódi svéd erdei fenyőmagot is, de ennek vásárlása iránt kevés érdeklődés mutatkozott.

Ámbár a romániai vámszerződésre nézve több ízben és terjedelmesen elmondottuk nézeteinket, még sem tehetjük, hogy marostordai és fogarasmegyei t. társjegyleteinknek ebbeli felszólalásait ne pártoljuk; azonban ugy látszik, hogy e kérdés nem a mezőgazdák érdeke szerint fog megoldatni.

A szövetségbe lépett gazd egyletek végrehajtó-bizottsága az iránt keresett meg, hogy területünk paraszt birtokainak állásáról a beküldött minták szerint felvételt eszközöljünk. Miután lehetetlen volt egész ország-részünket ez idő szerint ily munka keretébe foglalni, czél-szerűnek véltük kizárólag székmegyénkre: Kolozsra szorít-kozni s közgazdasági előadó Lészay Ferencz urnak ebbeli nagyon érdekes munkáját a központhoz felterjeszteni.

Ugyancsak a szövetségi bizottság a gazdasági hitelszövetkezetek tárgyában kért tőlünk véleményt és igazgató választmányunk azon szerencsés helyzetben volt, hogy dr. Berde Áron tagtársunk rendkívüli szakismerettel és gyakorlati alaposággal szerkesztett memorandumát teljertalmulag magáévá tehetette és a végrehajtó-bizottságnak rendelkezésére bocsáthatta.

A nmlgu földmívelési ministeriumnak külön megbízása folytán az 1884-ben megejtett házi állat számlálás ötletéből kiküldött kérdőívet a Kolozsmegyét illető adatokkal kitöltöttük és az itteni állattenyésztési viszonyoknak lehetőleg híu képét adtuk.

Legfontosabb teendőinknek egyikét a mezei rendőri törvényjavaslat megalkotására szolgáló vezér-elvek megállapítása képezte, mely az ügy érdeméhez mért beható munkálatoknak képezte tárgyát. Egyfelől több megyei közgazdasági előadónak rendelkezésünkre bocsátott véleménye szolgáltatva az alapot, másfelől a fejezetekre osztott kérdéseket négy külön albizottság dolgozta fel, mely tételek azután a plenumban kerültek együttes revizióra, hol a netáni elvi eltérések összeegyeztetve s az előterjesztés szakaszai véglegesen szövegezve lettek, mely rendszeres eljárás igen sikeresnek bizonyult. Az egész munkálat különben az „Erdélyi Gazda“ idei első számaiban teljertalmulag közöltetett.

Utolsó választmányi ülésünk egy igen nevezetes kérdéssel: a kolozsi földmives iskola ügyével foglalkozott. Kolozs város tanácsa ugyanis azon üdvös határozatot hozta, hogy egy földmives iskola létesítése iránt a kellő lépéseket fogantositja s midőn ezen intézménynek gazdasági, társadalmi és politikai fontosságát megczáfolhatlanul indokolta, nemcsak a beszéddel maradt, hanem anyagi hozzájárulását oly tetemes mérvben állapította meg, mely a legnagyobb elismerésre érdemes. Miután a t. tanács együletünk szellemi és anyagi támogatását is kikérte, választmány egyhangulag kimondta, hogy e tervet nemcsak lokális értékűnek, hanem az egész Mezősége kiható horderejűnek tartja s legmelegebb pártfogására méltatja! Mindezeknél fogva indítványozza, hogy az ily értelemben szerkesztett felterjesztés magából a t. közgyűlés kebeléből küldessék fel a nmlgu földmívelési ministeriumhoz; a kolozsi t. tanácsnak pedig ezt becses tudomására hozva, mondja ki egyuttal a t. közgyűlés, hogy a földmives iskola létesítése esetén annak egy növendéke részére állandó ösztöndíjat alapít. Adja isten, hogy az illetékes tényezők lelkes közreműködésével mielőbb üdvözölhessük azt, mire szűkebb hazánknak oly nagy szüksége van, — az első magyar földmives iskolát! —

A jelentés egyebekben tudomásul szolgálván, közgyűlés Gróf Kornis Victor tagtárs indítványára az egyleti titkárnak buzgó működéséért köszönetet szavaz. —

113. Egyleti titkár felolvastván a kolozsi földmívelési iskola ügyében a nmlgu földmívelési ministeriumhoz felterjesztendő feliratot, —

közgyűlés a feliratot egyhangulag elfogadja és illetékes helyre felküldeni határozza. Egyszersmint többek felszólalása után kimondja, hogy az erdélyi gazdasági egylet a kolozsi földmives iskola létesülése esetén egy növendék évi ellátására 150 frt maximális összeg erejéig állandó ösztöndíjat alapít. —

114. Az 1885-ik évi zárszámadás, vagyonmérleg és értékállomány a t. tagtársak között kiosztatván, —

felolvasottnak tekintetik. —

115. Dávid Antal:

Tisztelt közgyűlés!

A tiszteletteljesen alulírott pénztárvizsgáló bizottság a következő jelentést adja be az 1885-ik évi zárszámadásról:

Örömmel győződünk meg ezuttal is, hogy az egylet számadásai a legnagyobb rendben, példás lelkiismeretességgel vannak vezetve s kérjük a t. közgyűlést, hogy e felletti őszinte elismerésének jegyzőkönyvében hangot adni sziveskedjék.

A rovatos vagyonkimutatást véve figyelembe, mindek előtt az „Alap tők e“ rovatnál meg kell jegyeznünk, hogy a múlt évi t. közgyűlés által elrendelt törlések megtörténtek; névszerint töröltetett a Gróf Bethlen László-féle alapítvány követelése 2751 frt 30 krral, a rendelkezési alaptól beváltatott aranyokért 70 frt, végre a pénztári követelmény 3126 frt 69 krral; összesen tehát 5947 frt 99 kr. Megjegyzendő, hogy a Bethlen alapítványból elköltött 2751 frt 30 kr. az egyleti általános tőkéből iratott le, még pedig azért, hogy a nemes gróf adománya csorbitatlanul fennmaradjon. E leírások folytán mindinkább a reális valóra törekszünk, mert az értéknélküli számok vezetésével csak magunkat és másokat ámitjuk; jelenleg például 1886-iki átvitelünk 100,381 frt 75 krt mutat, ebből 11,018 frt 25 kr. magánkötvény, a fennmaradó összeg pedig fekvő birtok, kölcsöntőke és értékpapirokból áll.

A „Rendes kamat és év díj“ rovatnál a bevétel közel 500 frral maradt az előirányzaton alul, minek okában rejlik, hogy alapítványi kamatok és év díjakból 200 frral, kölcsöntőke kamatokból pedig 600 frral folyt be kevesebb, a mi a nyomasztó gazdasági viszonyoknak, másrészt pedig a mindent absorbeáló budapesti országos kiállításnak tulajdonítható. Ugyanezen rovat kiadásainál vagy 120 frt túlköltés mutatkozik, mely az új irodahelyiség felszerelésére, postai kiadások és utiköltségre oszlik el.

A „Köztelek“ rovat múlt évi eredménye igen örövendetes, a bevétel közel 500 frral több, mint 1884-ben, a tiszta haszon pedig — mi eddig példátlan — 464 frt 90 krt tesz! E sikerhez legtöbbet a szőlőtermés árverése járult, mely 489 frt 9 krt hozott. Miután azonban ugy a szőlőnek, mint a kertnek jövedelme bizonytalan; szárazság, fagy, jég, azt lényegesen alterálhatja, vagy megsemmisítheti, holott a kiadás jó vagy rossz időben egyforma; — óvatosságból az idei költségvetésbe is 300 frtot vettünk fel a köztelek és szőlő fenntartására.

A „Rendelkezési alap“ egész összege — 763 frt 65 kr — a múlt évi t. közgyűlés határozata folytán törleendő lévén, e rovat egészen megszűnt.

A „Borsalapítvány“ mint mindig, ugy ezuttal is bizományszerűen kezeltetett és kamatja kiosztatott.

Az „Erdélyi gazda“ rovata 369 frt hiánnyal zár, holott a költségvetésbe 750 frt volt felvéve, ezen eredmény tehát szintén kielégítőnek mondható. A jelen évben — mint a t. közgyűlés a titkári jelentésből értesült — álamsegélyt többé nem élvezvén, ugyancsak szükség van az egész 750 frtnyi egyleti dotációra, miután azonban szerencsések voltunk a nmlgu közmunka és közlekedésügyi ministeriumtól 200 frt értékű hirdalpbélyeget nyerni, a költségvetésben e czimen csak 550 frt szerepel. —

Az „1885-iki országos kiállítás“ rovata érdekesen mutatja azon nagy áldozatot, melyet mi magunk és a hozzánk csatlakozott egyletek és magánosok hoztak. A 7308 frt 87 krral, mint kiadással szemben 3808 frt 87 kr. bevételt találunk, úgy hogy a hiánylatot: 3500 frtot az állatkiállítási szakosztálytól vett kölcsönből kellett fedeznünk. A kiállításra az egylet maga 6000 frtot szavazott meg, az egész kiadás a mai napig 5512 frt 50 krt tesz, ehez járul még a 3500 frtnyi elzálogosított értékpapírnak kamatja mindaddig, míg az összeg teljesen törlesztve lesz. Erre nézve ajánljuk, hogy a törlesztés négy évre osztassék el 900 és végül 800 frtos részletben, mely a rendes jövedelemből lenne fedezendő; azonkívül erre lenne fordítandó a bevárandoók ből befolyó egész jövedelem. Az itt elmondottak alapján az 1886. évi költségvetésbe 900 frtot vettünk fel. Általában véve örömmel constatáljuk, hogy a kiállítási rovat tullepve nem lett és hogy más rovatok kedvező bevételei lehetővé tették, hogy az arra szánt 500 frt helyett 1484 frttal járulhattunk a mult évben a kiállítási költségek fedezéséhez.

A „Vagyon mérleg“ tetemes változást mutat 1884-hez képest, a mit már fentebb a leírásoknál indokoltunk; sőt itt egy más tétel is lett törölve a mult évi t. közgyűlés határozatából, tudni illik az erdélyi tűzkármentő társulatnál lévő 1600 frt letétkövetelmény. Igen szomorú, hogy kamathátralétünk közel 500 frttal szaporodott; ezt első sorban a kölcsönkamattal okozza, melyből év végén 624 frt volt kiűn, azóta azonban 252 frt befolyt. A hátralétek erélyesebb behajtását különben a Tompa örökösökkel még mindig folyó per a leglényegesebben akadályozza.

Az egyleti pénztár „Érték állománya“, mely az első alelnök ellenzárólasa mellett a Wertheimpénztár trezörjában van elhelyezve, 66,800 frt névleges értéket mutat.

A szőlészeti pályadíj 20 aranya választmányi határozat folytán be lett váltva és az érte nyert 99 frt a takarékpénztárban elhelyezve; az értékpapírokat és az 599 frt 20 kr. készpénzkészletet számbavettük és rendben találtuk.

Mindezeknek felsorolása után tiszteletteljesen kérjük a t. közgyűlést, hogy egyleti pénztárnok T. Dr. Hintz György urat a fennhagyandók fennhagyásával az 1885-ik évi zárszámadás terhe alól felmenteni sziveskedjék. —

Az 1886-ra szóló költségvetést a következőkben van szerencsénk összeállítani s elfogadásra ajánlani:

I. Fedezet:

1. Kölcsöntőke után mult évi hátralét	624 frt
2. Kölcsön adott 7300 frt után 8% kamattal	584 „
3. Báró Bánffy Ádám 1050 frtos legatuma után 6% kamattal	63 „
4. Magyar aranyjárdék 57,500 frt n. é. kamatja	2760 „
5. Magyar papírjárdék 12,700 frt „ „ „	635 „
6. Erdélyi földtehermentesítési kötvény 2415 frt kamatja	112 „
7. Alapítványi kamattal és évdíjak után	1022 „
Összesen	5800 „

II. Szükséglet:

1. Tisztviselők fizetésére	1860 frt
2. Szállásbér, fűtés, világítás	450 „
3. Irodai szolgáló fizetésére	300 „
4. Posta és szállításra	100 „
5. Irodai szerekre	100 „
6. Szaklapok és könyvek	150 „
7. Nyomatványokra	200 „
8. Egyleti köztelek és szőlő fenntartására	300 „
9. „Erdélyi gazda“ fenntartására	550 „
10. Állatkiállítási szakosztálynak utolsó részlet	200 „
11. Ösztöndíjakra	400 „
12. Vegyesek és előre nem látottakra	290 „
13. A budapesti kiállítás 3500 frtnyi még fedezetlen költségeinek törlesztésére	900 „
Összesen	5800 „

Az egyes tételek részint rendszeresek, részint szorosan az előrelátható bevételek és kiadások szerint vannak felvéve.

Kolozsvártt, 1886 április hó 24-én.

A pénztárvizsgáló bizottság:

Szabó József, s. k. Dr. Berde Áron, s. k. Dávid Antal, s. k.

Közgyűlés a pénztárvizsgáló bizottságnak szives fáradozásáért őszinte köszönetet mondva, a következőket határozza:

a) Dr. Hintz György egyleti pénztárnok urnak példás pontosságáért és szakszerű kezeléséért jegyzőkönyvi elismerését nyilvánítja;

b) ugyancsak nevezett pénztárnok urat a fennhagyandók fennhagyásával az 1885-iki zárszámadás terhe alól felmenti, végre

c) az 1886-ik évre szóló költségvetést elfogadja. —

116. Egyleti titkár:

Mint az erdélyi gazdasági egyletnek a budapesti 1885-iki országos kiállításon bemutatott collectiv-tárlatának hivatalos képviselője, bátor vagyok az egyleti működésnek erre vonatkozó tevékenységéről a következő tiszteletteljes jelentést előterjeszteni:

Egyletünk részvételéről legelőször az 1883 martius 24-én tartott választmányi ülésen volt szó, mely határozatokat a néhány nap mulva lefolyt közgyűlés a következőleg sanctionálta:

1) A mozgalom célja az erdélyrészi mezőgazdasági viszonyoknak lehetőleg hű és együttes bemutatása.

2) Ugy az anyagi, mint a szellemi erők kimelése szempontjából ki lett mondva, hogy az egylet az 1884—1886-ig terjedő három éves időszakban sem általános, sem különleges kiállítást nem rendez, illetőleg nem segíyez.

E határozat a külön szervezettel és vagyonnal bíró állatkiállítási szakosztályunkat természetesen nem érintette, melynek kiállítása 1884-ben tényleg meg is tartatott; de a mult évben ez is szünetelt.

3) A költségek fedezésére első sorban az u. n. rendelkezési alap — 763 frt, — az 1883—1885-iki budgetbeli

megtakarítások, végre a 11,000 frtnyi hátralékokból befolyó összegek lettek kijelelve.

Hogy intézkedéseink mennyire idejekorán történtek, bizonyítja azon körülmény, hogy az országos bizottságnak a hazai közönséghez intézett felhívása csak 1883 április 9-én jelent meg!

Az év hátralévő részében avval foglalkoztunk, hogy a kiállítási igazgatóságtól az együttes kiállításra az engedélyt megnyerjük, a mi csak nagynehezen, sok hivatalos lépés és privát közbenjárás folytán sikerült; pedig nem forgott egyéb szóban, mint hogy az erdélyi gazdasági egyesület s a j á t t e r ü l e t é n e k mezőgazdaságát bemutatni kívánta! Végre megjött az elvi beleegyezés, melynek alapján 1883 december 29-én az I. (mezőgazdasági), II. (kertészeti és szőlészeti), IV. (állati termények) és IX. (szeszes italok) csoportjában collectiv tárlat rendezése határozatott el, melyre hozzávetőleges számítás szerint 400 négyzetmeternyi tér kéretett; egyszersmint kértük a térdíjt egyöntetűen meterenként 6 frtba megállapítani, holott a szabadon álló területre 8 frt volt számítandó. Ugyanekkor 12 tagból álló végrehajtó bizottság lett kiküldve azon feladattal, hogy a programot és költségvetést elkészítse.

E végrehajtó bizottság az összes érdekelt szakosztályok alaposan indokolt véleményének meghallgatásával az 1884 mártius 10-én tartott választmányi ülésen tett jelentést; — de az igazgató választmány az előterjesztést eléggé kimerítőnek nem találta, a mennyiben pontos költségvetést, főleg pedig a társaságok csatlakozásának mérvéről lehetőleg biztos tudomást óhajtott nyerni. Ennélfogva felhívás lett intézve az összes erdélyrészi gazdasági egyesületekhez, mely őket a részvételre felkérte s a kiállítással járó összes költségről egyszer és mindenkorra tájékozta. Ezen elvnek követése a legüdvösebbnek bizonyult, mert mindenki előre tudta minő teherre vállalkozik és semmiféle utólagos meglepetéseknek, pótszámláknak kitéve nem volt. Hogy ennek dacára aránylag kevesen jelentkeztek, azt egyfelől annak lehet tulajdonítani, hogy a termés nem sikerült és ára sem volt; másfelől pedig annak, hogy az egyes gazdának a termények kiállításából közvetlen előnye csak a legritkább esetben van. Miután a felhívásban az is jelezve volt, hogy egyesületünk küldöttei — Szabó József és Báró Jósika Sámuel alelnökök és Gamauf Vilmos egyesületi titkár — kívánatra a helyszínén személyesen is megjelennek és a szükséges felvilágosításokat élő szóval megadják, nevezettek hol kettesével, hol egyenként Sepsiszentgyörgyön, Tordán, Nagy-Enyeden, Maros-Vásárhelyen, Dicsőszentmártonban és Déván fordultak meg, mindenütt propagálva a kiállítás ügyét.

Ily előkészítés után végre az igazgató választmány kimondhatta, hogy mint maximális, semmi szín alatt t u l n e m h a l a d h a t ó összeget 6000 forintot szavaz meg; fedezetül pedig, miután a Tompa örökösökkel folytatott per a hátralékoknak a kellő időig való tisztázását reményleni alig engedte, szükség esetén megfelelő összegű egyesületi papírok elzálogosítását határozta el. Határozatba ment to-

vábbá, hogy időleges tárlatokra az egyesület pénzsegélyt nem nyújt; de miután különben is hivatalos képviselője lesz a titkár személyében állandóan Budapesten, ennek közreműködését az erdélyrészi kiállítóknak készséggel felajánlja.

Az egyesületi hozzájárulás azon elven alapult, hogy a költségek speciális részét az egyes kiállítók, az általános kiadásokat pedig az egyesület viselje; számíttatván ezekre előreláthatólag: térdíj czimén 1300 frt, általános diszítés czimén 1000 frt, utiköltségek czimén 400 frt, nyomtatványok, statisztikai és graphikai munkálatok czimén 800 frt, kiállítási installatió terveire és felügyeletre 300 frt, kiállítási tárgyak szállítására 300 frt; végre személyes kiadásokra (állandó képviselő, szolgálta és napszámok) 1900 frt, összesen 6000 frt.

A térszükséglet következőleg lett bejelentve:

I. Mezőgazdaság	80 m. ²
II. Kertészet és szőlészet	25 m. ²
III. Gyapju	85 m. ²
IV. Méhészet	15 m. ²
V. Bor	30 m. ²
Összesen	185 m. ²

Miután a felhívásban tisztán ki volt jelentve — és tegyük hozzá, hogy természetesen a legszigorubbán meg is lett tartva — hogy minden kiállító a collectiv kiállításban külön szerepel és önállóan versenyez, a résztvevőkre a csatlakozásból csak anyagi és erkölcsi előny háramolhatott és egyesületünk ment maradt azon szemrehányástól, mintha eljárásában önző érdek, vagy valami felsőbbeségi aspiráció vezette volna.

Azonban magunk is mint kiállítók akartunk fellépni s e célból az irodalmi tevékenységen kívül részint szintén tudományos, részint gyakorlati működésünket bemutatni. Ez ntöbbi célnak szolgált köztelkünk és szólónk tervrajza, a kert csemeték, az áttelelt gyümölcsök; miglen az erdélyi őszalmák színes képeinek leírása s a tervezett kulturatlasz az előlemlített szándék megvalósítását tűzte maga elé. A gyümölcsészeti ügy kertészeti szakosztályunknál a legjobb kezekben volt; a kulturatlasz tervét pedig Gróf Schweinitz Gyula és a titkár dolgozták ki. E nagyszabású munka az egyesületi terület általános — népességi, magassági és földtani — viszonyai mellett a művelési ágak, főtermények és állattenyésztés feltüntetését célozta, az adatok részint az országos statisztikai hivataltól, részint a kolozsvári katasteri igazgatóságtól voltak beszerzendők. A legnagyobb örömmel és elismeréssel említem meg, hogy mindezekhez díjtalanul jutottunk, mely lekötelező szívességért Keleti Károly ministeri tanácsos, Lajos Gyula ministeri fogalmazó és Hantz Pál pénzügyi tanácsos uraknak e helyen is őszinte köszönetet kell mondanunk. Sajátságos azonban, hogy a községenkénti lószámlálási adatokat, sem a statisztikai hivataltól, sem a m. k. honvédelmi ministeriumtól megkapni nem tudtuk; mindenütt csak járási kimutatások szerepelnek, melyeket azért nem használhattunk, miután kulturatlaszunk alapbeosztását a katasteri kerületek képezték.

Bejelentendő terményeinkhez kérdőívet is mellékelünk, mert a hivatalos program részletes adatokat kívánt; hogy pedig boraink bemutatása minden tekintetben kifogástalan legyen, a kolosmonostori m. k. gazdasági tanintézet derék vegytanára T u b a L a j o s ur vagy 20 typicus bornak analizisére vállalkozott, az összes mennyiségnek pedig szesz- és savtartalmát határozta meg. Fogadja a n. t. tanár ur e rendkívüli önzetlenségéért őszinte köszönetünknek nyilvános kifejezését. Az intézet igazgatósága pedig azzal kötelezte hálára egyletünket, hogy a nyár folyamán beérkezett gyapjubundáknak helyet adott, mert raktárul használt régi irodánk e célra csak 1884 deczember 1-én szabadult fel.

Az 1884 július 21-iki választmányi ülésen formaszertíri értesítést nyertünk, hogy a collectivitas a mezőgazdasági csarnokban az I, II. és IV. csoport tárgyra nézve megengedtetett; de a bor külön lesz a borcsarnokban bemutatandó, a helypénz kérésünk szerint 6 frt egységes árra leszállított. Miután impozáns fellépésről csak ugy lehetett szó, ha összes terményeink együtt maradnak, — az országos bizottságot ujlágra arra kértük, hogy a bornak a mezőgazdasági csarnokba helyezését megengedni sziveskedjék, a mit — ezen speciális esettől egészen eltekintve — különben és elvileg is a legczélszerűbbnek és legmegfelelőbbnek tartottunk.

Már-már rendben voltunk, midőn újabb akadály állott elő. Az országos bizottság ugyanis jónak látta nagyobb-mérvű térreductiókat eszközölni és ez bennünket is érzékenyen talált, — bennünket, a kik a legnagyobb áldozatkészséget tanusítottuk az első percztől kezdve a hazafias vállalattal szemben. Felsőbb megállapodás szerint ugyanis körülbelül egy harmadát kaptuk volna az eredeti térnek; de a választmány határozottan kijelentette, hogy inkább egészen visszalép, mintsem ebbe beleegyezék! Csakis elnökünk B á r ó K e m é n y G á b o r ur ő nmltgának és S i g m o n d D e z s ő országgyűlési képviselő-tagtársunknak köszönhetjük, hogy az ügy békés megoldást nyert és a végmegállapodás 130 négyzetmeterben történt; de szives közbenjáróinknak egyszersmint ünnepélyes garantíát kellett vállalni az iránt, hogy az egylet ezen „nagy“ — és tegyük hozzá a legkedvezőbb helyen kijelölt — területet, tényleg és méltóan be fogja tölteni!!!

Az 1885-ik év elején lázas tevékenység folyt a kiállítás ügyében, — levelezések, küldemények, elszámolások egymást váltották. Mig a régi iroda kicsiben egy gabonásra emlékeztetett, addig az új helyiségben mintha törzskar ütött volna tábor; mert V i l e c z altábornagy és R a s i c ezredes urak néhány tiszthelyettest voltak szivesek a kulturatlasz kidolgozására rendelkezésünkre bocsátani, kik heteken át ép oly kitartással, mint ügyességgel buzgólkodtak. Különös hálára köteleztek azonban B i n d e r törzskari őrnagy ur és Dr. K o c h A n t a l egyetemi tanár ur, az első a magassági, a másik a földtani mappának vázlatát készítvén el; mindkét igen szépen sikerült térkép valóságos unicumnak mondható.

Ugyszólván kapuzárás előtt még egy fontos finanziaális intézkedés történt, ugyanis az állatkiállítási szakosztály 4000 frt erejéig kölcsönt nyitott az egyletnek, melynek kamatját és az osztrák-magyar banknál leendő törlesztését az egylet vállalta el; ekként az egyleti értékpapiroknak külön való elzálogosítása feleslegesnek mutatkozott.

Gyűjteményes kiállításunkhoz csatlakoztak a következő egyletek: Alsófehérmegyei, Csikmegyei, Hunyadmegyei, Marostordamegyei, Tordaaranyosmegyei és Udvarhelymegyei gazdasági egyletek, erdélyrészi okszerű méhészegylet és erdélyi pinczegylet; számos egyleti tagtársunk és azonkívül az egyleteken kívül álló gazda. Mindenek felett az alsófehérmegyei gazd. egylet magasodik ki, mely egymagára másfélszáz terménnyel és százat haladó borral jelent meg; később pedig a gyümölcskiállításban is igen tetemes részt vett.

Megemlítve még, hogy a bor elhelyezése iránt tett kérésünkkel elutasítva lettünk, a következőkben adjuk táblázatát a bejelentett és tényleges kiállítóknak

	Bejelentve		Tényleg résztvett	
	Kiállító	Szám	Kiállító	Szám
Mezőgazdaság	144	716	139	706
Kertészet	13	21	10	17
Gyapju és méhészet	17	63	13	52
Bor, pezsgő, pálinka	80	248	66	224
összesen	254	1048	228	999

Ezen előnyös arány csak ugy volt elérhető, hogy — igen természetesen nagy munka árán — ugyszólván az utolsó perczig fogadtuk el a bejelentéseket.

A fenti táblázat azon kifejezése „szám,“ nem mindig azonos a kiállítási tárgyak darabszámával, például a kulturatlasz a katalogusban egy szám, pedig 20 térképet foglalt magában; a Wolff-féle herbarium szintén egy szám, pedig 205 egyes ivből állott és így tovább, mondhatjuk tehát, hogy körülbelül három-négy annyi darabunk volt, mint mennyi a katalogus számunk.

Kiállítási tárgyainknak mikénti elrendezésére térve át, megemlítendő, hogy az állvány felállításához épen április hó 20-án fogtak hozzá az asztalosok, miután pedig ezt még festeni, szövettel bevonni s a tárgyakkal felszerelni kellett, e nagy munka elvégzése 11 nap alig látszott lehetőknek és csakis ugy volt keresztülvihető, hogy egyfelől hajnaltól késő estig folyt a rendezkedés; másfelől pedig az otthon már kellően feldolgozott és összetartozósága szerint rendszeresen csomagolt anyag elhelyezése aránylag sok nehézséget nem okozott; ugy hogy május 1 ére az egyleti collectió is ép oly készütséggel várhatta a megnyitást, mint akármely más kiállítvány; — azaz főbb vonásaiban készen volt és csakis egyes finomabb részleteket kellett utánpótolni.

Egyletünk főállványa: barnapiros talapzaton emelkedő lépcsőzetes asztal volt, két szemben álló ívezetes diszkapuval és nyolcz szabadon álló, vázákkal koronázott oszloppal, miglen 2-2 váza a portálékat díszíté; az egész alkotmány-nak természetes faszine kellemesen ütött el a sok feketére

festett szomszédától. A kapuk felett repkény fűzérbe és nemzeti zászló legyezőbe volt foglalva egyeletünk czimere, miglen az alsóbb ívezetekben, szintén repkénytől körül-folyva, az egyleti terület 15 megyéjének és Kolozsvárnak czimere talált helyet; a boltozat közepéről Gróf Lázár Jenő diszes arató koszorui csüngtek le. Az egylet czéje a kapuzaton kívül és belül nagy betűkkel volt magyar, francia és német nyelven feltüntetve; a vázákban és oszlopok mellett pedig Bárány Ádám díszfenyői helyeztetek el. A lépcsőzetes asztal faragott lábakon állott, lapja és fokai aranyos szegekkel lefoglalt olajbogyó színű posztóval volt borítva: a három szín, u. m. barnapiros, sárga és zöld a legkellemebb és legizlésesebb összhangot adta.

A termékek sima, magas, hengeralaku üvegbe voltak betöltve, mely hegyes gombban végződő fedéllel bírt; minden egyes üveg belül a kártyapapírra nyomtatott etikettet mutatva, a mely a kiállító nevét és lakását sorolta fel, majd a termény nevét, talaj minőségét, évi vetést, mult évi termést és a súlyt; mindez három nyelven: magyarul, franciaúl és németül, mely intézkedést kivált az idegenek igen nagy elismeréssel és hálával fogadták. Minden gabonaféléhez az őt megillető kulturatlasz lett beosztva, így a búzához a búzatermelés térképe, a rozshoz a rozsz mappája; az általánosabb érdekű lapok pld. szántó, rét stb. ezekkel felváltva lettek besorolva. A sok egyforma üveg között itt-ott kéve köteg, vagy arató koszorú foglalt helyet, mi kellő változatosságot idézett elő. Terményeink statistikája a következő: őszi buza 91, tavaszi buza 26, rozs 48, árpa 36, zab 41, törökbuza 62, hüvelyes és burgonya 38; különféle termény szintén 38. E főállványon voltak még bemutatva az egylet kiadványai, a Dr. Wolff-féle páratlan szőlőherbárium; a friss, azaz áttelelt gyümölcs, majd ennek megromlása után az erdélyi ősz almáknak szöveggel ellátott színes képei.

A főállvánnyal szemben egy nagy asztalon csinos feketé és üvegezett szekrényekben gyapjubundáink voltak, szintén háromnyelvű statistikával kiállítva. Ezek felett a köztelek és nagyutczai szőlő tervei kaptak helyet, miglen csemetepéldányaink, melyeket bent óhajtottunk bemutatni, téves intézkedés folytán a szabadba lettek kiültetve.

A méhészeti tárgyak egyrészt a hely szűke, másrészt a nagyobb egyöntetűség kedvéért az országos méhész egylet területére lettek áttéve, hol azonban a zsufoltság miatt alig lehetett reájuk akadni.

Bárány Ádám válaszüti gazdasága külön egy nagy, etagére szerű asztalon állított ki. A gazdag gyűjtemény vagy másfél száz burgonyafajt mutatott, mely nem annyira kiváló fejlettsége, mint csodálatos épsége által tünt ki; azonkívül volt számos termény, részint magban, részint gumóban és közel száz konyhakerti mag. Adatokkal felszerelve e gyűjtemény kétségkívül a legelsőrendűekhez tartozott volna.

Az egyleti borcollectió a szeszes italok csarnokában foglalt helyet, holott mások — egyesek és egyletek — egész nyugodtan a mezőgazdasági csarnokban mutatták be a bort; tehát vagy kaptak erre külön engedélyt, vagy — nem is

kértek! Visszaemlékezve a kiállítási bizottsággal folytatott ebbeli harezunkra, mindenesetre különös színben tűnik fel ez a tény! Ettől eltekintve borunk egy kissé szűkre mért fali fülkében elég jó helyet nyert, mert az ügyes tervező úgy győzte le a nehézséget, hogy két egymáshoz tapadó, befelé hajló félkör alakú fokozatos állványt készített, mely valahogy betudta fogadni a palaczkérdőt. Hogy mennyivel impozánsabb lett volna borcollectiónk, például mint gula főállványunknak kellős közepén alkalmazva, az magától értetődik.

Hálátlanságot követnék el, ha névszerint fel nem említém azon egyéneket, kik a berendezés sikerét maguknak tulajdoníthatják: első sorban Kauser József műépítész, ki már a párisi világiállításán nyerte babérait; továbbá Thék Endre műasztalos, ki ismert szoliditásával a szép tervezetek pontos és művészi kiviteléről gondoskodott; mindketten különben hazarészünknek lelkes barátjai, kiket munkájukban nemesak ambíció és kötelességérzet, hanem még a rokonszenv is vezetett!

A mily bizalmatlanul nézték az illetékes körök az egyleti objectumoknak látszólag lassu fejlődését, oly hizelgő volt elismerésük és kitüntető figyelmük, midőn az idejekorán bevégzett egész szemléltetések és egy alkalom sem lett általuk elmulasztva, midőn legfelsőbb és kiválóbb vendégeket az erdélyi gazdasági egylet csoportjának megtekintésére figyelmeztetni lehetett. Király ő felsége, a trónörökös, Lajos Károly, János Salvator ő fenségeik leginkább a kulturatlasz iránt érdeklődtek; miglen felséges aszonyunk és a trónörökösne ő fensége figyelmét főleg a gyümölcs és hüvelyesek kötötték le. A legtiszteletteljesebb hálával kell megemlékeznem Gróf Széchényi Pál és Gróf Szapáry Gyula miniszter urak ő nmlgaikról, valamint a kiállítási elnökökről: Matlekovics Sándor és Gróf Zichy Jenőről, kik számos ízben voltak kegyesek csoportunkat meglátogatni s a magas vendégeket is elvezetni. Hogy egyeletünk n t. elnöke: Bárány Kemény Gábor ur ő nmlga is a legnagyobb mérvben közreműködött a siker teljességéhez, azt külön is felemlíteni kedves kötelességemnek tartom! A kiállításon megfordult szakférfiak elismerő nyilatkozata, a sajtónak egyhangu dicsérete megnyugtathatja minden t. tagtársunkat az iránt, hogy az erdélyi gazdasági egylet nem hiába áldozott!

Tisztemhez tartozik még köszönetet mondani mindazon uraknak, kik az egylet ügyét a kiállításon előmozdítani szivesek voltak; így az igazgatóság tagjai közül Balogh Vilmos kiállítási titkár és Dr. Szalay László kiállítási jegyző, valamint Varga Sándor számtanácsos urak; bent a mezőgazdasági csarnokban első sorban Mádai Izidor osztálytanácsos ur, Reuss Henrik és Koppély Géza csoportbiztos urak, végre Porzsolt Ernő építész-mérnök ur; miglen a gyümölcs és szőlőkiállításoknál Molnár István csoportbiztos ur kötelezett bennünket hálára.

Igen nagy sajnálattal kellett tapasztalni, hogy a nagy

gonddal és temérdek munkával gyűjtött és szerzett adataink — melyeket különben a hivatalos program határozottan megkövetelt — a katalogusba felvéve nem lettek; speciális mezőgazdasági katalogus kiadására pedig, a mely szóba is hozott, a fedezet hiányzott. Ily körülmények között igen nagy szolgálatot tett egyesületünk saját katalogusának azon lenyomata, mely ugy szólván házi használatra kevés példányban készült; — ezt a jury érdekelt tagjainak, néhány kiváló szakembernek és hírlapíróknak osztottam ki.

Egyesületünk az állandó kiállításon kívül még a következő időleges tárlatokon vett részt:

Julius elején a gyümölcs és zöldségkiállításon, ekkor 7 résztvevőnk volt eper, cseresznye és meggyel, de nevükben maga az egyesület versenyzett.

September végén a nemzetközi szőlőkiállításon, hol a bemutatott 140 faj igen kevés kivétellel kizárólag az egyesület nagyutczai szőlőjéből került ki.

October közepén a nemzetközi gyümölcskiállításon; e szereplés rendkívül jól sikerült, ugy dísz, mint szépség és tömegesség tekintetében, hozzájárult összesen 100 résztvevő, önálló kiállító volt 44.

Mielőtt a díjazási eredmények vázolására térnék át, legyen szabad azon véleményt közölni, melyet az I. csoport juryje terményeinkre nézve — nem hivatalosan, de bizalmasan — a bírálat közben nyilvánított. Kifogásolta első sorban, hogy terményeink faj- és magtisztasága sok kívánnivalót hagy fenn; továbbá pedig, hogy az aratás idejének megválasztására nincs kellő gond, mit a termény egyenetlen érése, kivált a buza tarkasága is mutatott; mindezek az okszerű gazda aránylag kevés költséggel és utánjárással segíthetni fog. Igen nagy elismerést nyertek a hüvelyesek és részben a komló, valamint néhány takarmánymag is. A gyapjújury — szerintem nem helyesen — az angol keresztezéseket elvileg nem díjazta, holott az ebbeli javulás nem egy helyen magában az árban nyilvánul.

Az I., II. és IV. csoportban volt összesen 162 kiállító és miután a befőttesek, számszerint heten, a jury elvi megállapodása folytán, mint csupán házi fogyasztásra termelők, tekintetbe véve nem lettek (mely magában véve tán helyes megszorításról azonban a hivatalos program mit sem szólt), a díjakra versenyzők száma 155-öt tett, ezek közül nyert: diszoklevelet 1,
kiállítási nagy érmet 24,
közreműködői érmet 3,
vagyis a kiállítóknak 20 százaléka lett kitüntetve. A diszoklevelet az erdélyi gazdasági egyesület nyerte el, egész Magyarországra összesen csak 6 lett kiosztva. Különben egyesületünk volt az egyedüli, mely nemcsak terményeket szedett össze, hanem saját működését is kellően bemutatta; e nélkül természetesen kitüntetést sem nyerhetett volna.

A bor és pálinka csoportjában 66 kiállító volt, ezek közül nyert diszoklevelet 2,
kiállítási nagy érmet 48,

vagyis a kiállítóknak 85 százaléka lett kitüntetve. A diszoklevelet Paget János hírneves termelőnk és az Erdélyi pinczeegylet kapták; collectiónkon kívül pedig még Báró Apor Károly és Kommer Ferencz, ugy hogy az összeségben 9 diszoklevélből 4 az erdélyi borteületre esik!

A juliusi gyümölcskiállításon egyesületünk a kiállítási nagy érmet, a nemzetközi szőlőkiállításon pedig diszoklevelet nyert.

A nemzetközi gyümölcskiállításon 44 kiállítónk volt, ezek közül nyert — maga az egyesület — diszoklevelet 1,

kiállítási nagy érmet 26,

közreműködői érmet 4,

vagyis a kiállítóknak 77 százaléka lett kitüntetve! Lehet-e szebben és meggyőzőbben illusztrálni azon különben eléggé ismert tényt, hogy szűkebb hazánk kiválóan bor- és gyümölcstermelésre van hivatva?

Összevonva már most a díjazási eredményeket kitűnik, hogy 273 kiállító nyert 123 kitüntetési egységet, vagyis az összes számnak 45 százaléka, illetőleg majdnem fele! Egyesületünk osztályrészéül három diszoklevél és egy kiállítási nagy érmet jutott!

Kötelességemhez tartozik a kitüntetett kiállítókat névszerint is felsorolni a mint következik

I. csoport:

Mezőgazdaság és mezőgazdasági szakoktatás.

Diszoklevél:

Erdélyi gazdasági egyesület, Kolozsvárt.

Közhasznú munkásság és gyakorlati irányért.

Kiállítási nagy érmeik:

Bárá Bányffy Ádám, Válaszút.

Nagyban termelés, haladás és versenyképességért.

Gróf Bányffy György, Bánfi Hunyad.

Kitűnő termelésű lencse- és borsóért.

Dr. Berde Aron, Szucság.

Kitűnő termelésű lencse- és borsóért.

Bárá Bornemisza Tivadar, Maros-Illye.

Kitűnő termelésű repeze- és lenmagért.

Ferenczi Károly, Székely-Udvarhely.

Kitűnő termelésű tengeri és babért.

Ifj. Gáspár János, Maros-Csucs.

Kitűnő termelésű székely tengeriért.

Bárá Kemény Géza, Csekelaka.

Kitűnő termelésű komlóért.

Ifj. Lészay Ferencz, Magyar-Gorbó.

Kitűnő termelésű rozs és tengeriért.

Márton Ferencz, Csik-Szent-Márton.

Kitűnő termelésű zab, borsó és lencseért.

Ifj. Petki Ferencz, Királyhalma.

Kitűnő termelésű komlóért.

Gróf Teleki Miksa örökösei, Kendi-Lóna.

Kitűnő termelésért és haladásért.

Ifj. Zeyk Dániel, Tompaháza.
Kitünő minőségű fekete mályváért.
Dr. Wolff Gyula, Torda.
Szakszerű gyűjteményért.
Gróf Andrassy Gyula, Maros-Ludas.
Kitünő termelésű gyapjuért.
Lázár Manó, Nagy-Sármás.
Kitünő termelésű gyapjuért.
Szalánczy Lőrincz, Fugad.
Kitünő termelésű gyapjuért.
Veres Miklós és Gróf János, Nagy-Enyed.
Kitünő termelésű gyapjuért.
Erdélyrészi okszerű méhészegyet, Kolozsvár.
Közhasznú munkásság és gyakorlati irányért.
Bodor László, Kolozsvár.
Gyakorlati irányu kaptárért.
Gebhardt Döme, Kolozsvár.
Gyakorlati irányu méhkasért.
Id. Hutter Sámuel, Kolozsvár.
Kitünő minőségű keretes mézért.
Korbuly Zati, Ó.-Radná.
Kitünő minőségű mézért.
Kulisseky Endre, Kolozsvár.
Gyakorlati irányu méhkasért.
Tamásy és Voith, Dezmér.
Kitünő minőségű méznek nagyban való termeléséért.

Versenyen kívül álló kiállítók:

Gamanf Vilmos, Kolozsvár.
Versenyen kívül, jury tag.
Sigmond Dezső, Kolozsvár.
Versenyen kívül, jurytag.

Közreműködői érdemek:

Gróf Schweinitz Gyula, Kolozsvár.
Kulturatlasz tervezéséért.
Szentgyörgyi Lajos, Kolozsvár.
Erdélyi ős almák leírásáért.
Horváth Bertalan, Kendi-Lóna.
A birtokok szakszerű kezeléséért.

Miután kiállításunk collectiv volt, a II. és IV. csoport kiállítói is itt nyerték kitüntetésüket. —

IX. csoport:

Bor és egyéb szeszes italok.

Diszoklevelek:

Erdélyi pinczeegylet, Kolozsvár.
Kitünő minőség és szakszerű kezelésért.
Paget János, Gyéres.
Kitünő erdélyi boraiért és az erdélyi bortermelés előmozdítása körül szerzett érdemeiért.

Kiállítási nagy érdemek:

Balla Pál, Maros-Ludas.
Kitünő fehér boráért.

Balásfalvi érseki uradalom, Balásfalva.
Kitünő fehér asztali boráért.
Gróf Bánffy György, Bonczhida.
Jó fehér bakar boráért.
Dr. Barts Ferencz, Gyula-Fehérvár.
Jeles fehér asztali boráért.
Batta Bertalan, Alvincz.
Kitünő 1869-iki fehér asztali boráért.
Beke Antal, Gyula-Fehérvár.
Jó boraiért.
Dr. Bocz József, Nagy-Enyed.
Kitünő 1880. és 1882-iki fehér boráért.
Báró Bornemisza Tivadar, Maros-Illye.
Jeles 1879-iki fehér szakamási boráért.
Bürger Márton, Krakkó.
Jó fehér asztali boráért.
Czirner József, Nagy-Enyed.
Kitünő 1880-iki boráért.
Folyovics Sándor, Nagy-Enyed.
Jó boraiért.
Ifj. Gáspár János, Nagy-Enyed.
Jeles 1875-iki fehér boraiért.
Gegenbauer József, Kolozsvár.
Jeles boraiért.
Gerendy István, Sövényfalva.
Kitünő boraiért.
Glück Mór, Alvincz.
Kitünő 1882-iki vörös boráért.
Gombos László, Torda.
Kitünő fehér, olasz riesling és tramini boraiért.
Gyarmathy és társa, Székely-Udvarhely.
Jó minőségért.
Báró Horváth Ödön, Alvincz.
Jó 1883-iki carbenet boráért.
Gróf Horváth-Tholdy Lajos, Magyar-Brettey.
Kitünő vörös asztali boráért.
Báró Jósika Sámuel, Kolozsvár.
Jó bakar boraiért.
Báró Kemény Endre, M.-Bükkös.
Jeles 1876-iki som boráért.
Báró Kemény László, Alsó-Gáld.
Kitünő boraiért.
Lázár Manó, Nagy-Sármás.
Kitünő 1834-iki asztali fehér boráért.
Lengyel Ádám, Torda.
Jeles rajnai riesling boráért.
Mártonfy testvérek, Nagy-Enyed.
Jó minőségért.
Mendel Manó, Gyula-Fehérvár.
Kitünő 1879-iki fehér boráért.
Mészáros István, Felvincz.
Kitünő fehér csemege boráért.
Müller Mihály, Nagy-Enyed.
Jó tramini és riesling boráért.

Novák Ferencz, Gyula-Fehérvár.

Jó 1876-iki fehér boráért.

Osztian Gerő, Torda,

Kitünő tramini boráért.

Szabó Gyula, Lecsmer.

Jó 1882-iki fehér boráért.

Szentjánosi Ferencz, Kolozsvár.

Jeles pezsgőért.

Gróf Teleki Domokos, Sárpatok.

Kitünő boraiért.

Özv. Gróf Teleki Gézané, Gróf Bethlen Margit, Ger-

nyeszeg.

Jó 1882-iki carbenet boráért.

Gróf Teleki Károly, Felső-Ujvár.

Kitünő fehér szilvási és chateau boraiért.

Gróf Teleki Sámuel, Sáromberke.

Kitünő tramini, kövér és sauvignon boraiért.

Gróf Teleki Sándor, Nagy-Bánya.

Kitünő 1872-iki fehér boráért.

Gróf Teleki Sándor örökösei, Czelna.

Kitünő 1876-iki fehér pecsenye borért, kitünő tör-

köly pálinkáért és jó minőségű silvorioméért.

Török Bertalan, Nagy-Enyed.

Kitünő 1878-iki fehér boráért.

Ugron Miklós, Mező-Záh.

Kitünő fehér pecsenye boráért.

Pávai Vajna Elek, Magyar-Csesztve.

Jó fehér asztali boráért.

Vincenti Nándor, Diód.

Jó rajnai riesling boráért.

Weress Dénes, Torda.

Kitünő 1862-iki fehér és rajnai riesling boraiért.

Dr. Wolff Gyula, Torda.

Kitünő boraiért.

Zeyk Gábor, Diód.

Kitünő 1876-iki rajnai riesling boráért.

Zeyk József, Maros-Gombás.

Kitünő fehér, zamatos és chateau-gombási boraiért.

Mártonfy festvérek, Nagy-Enyed.

Kitünő minőségű pálinkáért.

Időleges kiállítások.

III-ik gyümölcs és zöldségkiállítás 1885. július

5—12.

Kiállítási nagy érem:

Erdélyi gazdasági egyesület, Kolozsvár.

Szép és helyesen elnevezett nyári gyümölcsgyűjteményért.

Nemzetközi szőlőkiállítás 1885. szeptember 24—

október 2-áig.

Diszoklevél:

Erdélyi gazdasági egyesület, Kolozsvár.

Leghelyesebben elnevezett borfajgyűjteményért.

Nemzetközi gyümölcs- és zöldségkiállítás 1885.

október 18—31.

Diszoklevél:

Erdélyi gazdasági egyesület, Kolozsvár.

Leghelyesebben elnevezett gyümölcsgyűjteményért.

Kétszáz frankos pénzdíj:

Gegesi Kiss József, Geges.

Gyakorlati irányu termelésért.

Kiállítási nagy érmek:

Báró Bánffy Ernő, Kolos-Borsa.

Jeles gyümölcsfajokért.

Barcsay Domokos, Bánfi-Hunyad.

Szép gyümölcsért.

Dr. Berde Áron, Kolozsvár.

Nagyban termelésért.

Furka Ferencz, Cserna-Keresztur.

Gazdag és szép gyűjteményért.

Ifj. Gáspár Antal, Maros-Vásárhely.

Nagyban termelésért.

Gerendy István, Sövényfalva.

Jeles gyűjtemény és nagy termelésért.

Hajnal József, Maros-Vásárhely.

Gyakorlati irányért.

Horváth Márton, Krizba.

Kiváló gyűjteményért és kivitelképeségért.

Báró Horváth Ödönné, Alvincz.

Jeles gyűjteményért.

Jakab Mózsza, Algyógy.

Gyakorlati irányért.

Kovács Ferencz, Maros-Vásárhely.

Gyakorlati irányért.

Dr. Krasser Károly, Szász-Sebes.

Gazdag és szép gyűjteményért.

Lokodi János, Maros-Vásárhely.

Gyakorlati irányért.

Nagy Dániel, Kolozsvár.

Szép gyűjteményért.

Gyümölcsészeti egyesület, Nagy-Enyed.

Gyakorlati irányért.

Nagy Tamásné, Vajda-Szent-Iván.

Szép batul almáért.

Orel Máté, Gyergyó Szent-Miklós.

Jól elnevezett gyümölcsért.

Szalma György, Sárpatok.

Gyakorlati irányért.

Gróf Teleki Miksa örökösök, Kendi-Lóna.

Nagy termelésért.

Torda-aranyosi gazdasági egyesület, Torda.

Gyakorlati irányért.

Thoroczkay Sándor, Toroczkó-Szent-György.

Szép gyümölcsért.

Tóth Tamás, Kolozsvár.

Szép gyümölcsért.

Udvarhelymegyei gazdasági egyesület, Sz.-Udvarhely.

Gyakorlati irányért.

Vályi Elek, Kentelke.

Szép körtéért.

Zeyk József, Maros-Gombás.

Helyesen elnevezett körtegyűjteményért.

Báró Bánffy Jenő, Maros-Szent-Király.

Kiválóan szép batulért.

Közreműködői érmek.

Wolff Gábor, Torda.

Mint a torda-aranyosi gazdasági egylet gazdája.

Dr. Wolff Gyula, Torda.

Mint a torda-aranyosi gazdasági egylet titkára.

Pálfi Károly, Székely-Udvarhely.

Mint az udvarhelymegyei gazdasági egylet titkára.

Zonda László, Kolozsvár.

Mint az erdélyi gazdasági egylet kertésze. —

* * *

Ezeket elősorolva, legyen szabad az ügy pénzügyi részének is néhány szót szentelni.

Az erdélyi gazdasági egylet hozzájárulása 6000 forintban lett megállapítva, mint oly összeg, mely semmi szín alatt tul nem haladható! E súlyos feltételeit azonban sokkal könnyebb kimondani, mint megtartani: mert kiállítások alkalmával nagy munkát kell igen kis idő alatt elvégezni s ezt háromszorosan, sőt tízszeresen is megfizetni! Nem érdem tehát, hanem tisztán szerencse, ha egyletünk csoportjai, a mellett, hogy kiváló csinnal voltak bemutatva, mégis az előirányzatot tul nem lépték, sőt abból néhány száz forintot meg lehetett takarítani. A csatlakozott egyletek és magánosok által fizetett illetékeket is számba véve, collectiv kiállításunk számlája a következő képet mutatja:

	Előirányzat és bevétel	Tényleges kiadás	Több	Kevesebb
I. Térdíj	1300.—	1349.94	49.94	—
II. Diszítés	1000.—	548.23	—	451.77
III. Utazások	400.—	328.94	—	71.06
IV. Graphikai munkák, nyomda	800.—	765.62	—	34.38
V. Kiállítási felszerelés	2399.06	2291.47	—	107.59
VI. Szállítási költség	300.—	255.35	—	44.65
VII. Személyi kiadások	1900.—	2014.80	114.80	—
VIII. Vegyesek	184.40	227.25	42.85	—
IX. Kölcsönkamat	—	104.36	104.36	—
Összesen	8283.46	7258.87	311.95	709.45

Az összes költség tehát — természetesen a tárgyak értékén kívül — 7258 forint 87 krt tett, tulköltés volt 311 forint 95 kr., megtakarítás 709 forint 45 kr. az előirányzattal szemben.

Miután a most kimutatott költségből fedeztek:

a csatlakozott egyletek	1355 forint 86 krt,
„ „ magánosok	734 forint 20 krt,
összesen	2099 forint 06 krt,

az erdélyi gazdasági egylet terhére a vegyes jövedelem leszámításával 5512 forint 50 kr. esett, tehát a 6000 frtnyi előirányzattól 487 forint 50 kr. igénybe nem vétetett.

Az egyes rovatokra nézve a következő megjegyzések válnak szükségessé:

I. A térdíj előirányzott összege azért lett közel 50 forinttal túlhaladva, mert az egylet — eredeti határozatától eltérőleg — több időleges kiállításnak is viselte költségeit, melyeknek egyedül térdíja a nyugták szerint 124 forintot tett.

II. A diszítési rovat tetemes megtakarítása arra vezethető vissza, hogy Kausser József műépítész ur önzetlen segédkezése és gyakorlati tanácsa e czimen sok költséget megkimélt, valamint Thék Endre műasztalos ur oly csinnal készítette az állványokat, hogy azok magukra is kiváló diszül szolgáltak. Nagy segítségül voltak a nagyszámu arató koszoruk, kévekötegek és Báró Bánffy diszfenyői, melyekhez az 1881-iki gyümölcskiállítás óta megőrzött megyei és egyleti czimerek járultak.

III. Az utazások főleg a kiállítási collectio összehozása érdekében, tehát megelőzőleg történtek és újból bebizonyult, hogy nálunk a legtöbb sikert tényleg a személyes agitációnak nem mindig olcsó, de legalább célhoz vezető eszközével lehet elérni.

IV. A graphikai munkák és nyomda tételénél kiváló elismeréssel kell adózni azon tiszthelyettes uraknak, kik a 20 térképből álló kulturatlaszt egészen díjtalanul készítették el. A Gámán nyomda és a Magyar Polgár nyomdája sokféle és fáradságos statistikai és katalogus munkával voltak megbízva s feladatukat pontosan és jutányosan oldották meg, megszágyenítve evvel egy budapesti nagyobb szerű vállalatot, melyet a helyszínén igénybe venni kénytelen voltam.

V. A kiállítási felszerelés az egyes kiállítókat illetve és tekintetbe véve, hogy az összes állványok költsége 2100 forintot tett, a csatlakozottaktól pedig néhány krajczár híjával ugyanennyi folyt be, ezen összeg képezte tulajdonképen az egész terhet, melyet a collectivitás érdekében viselniök kellett.

VI. A szállítási költség azért maradt az előirányzaton alul, mert e részben rendkívül nagy kedvezményeket nyújtottak a vasutak, vissza pedig csak az üres terményüvegeket és nagyobb értékű tárgyakat hoztuk. Mindenkinek, ki úgy kívánta, legközelebbi vasuti állomásához lett szállítva a küldemény, hol azt a gyűjtő egylet utján átvehette. Nem hallgathatom el azt a visszaélést, melyet az autorizált szállítási iroda elkövetett! A ládák ugyanis bent a kiállítás helyiségében lettek egy a mezőgazdasági csarnoktól 4—500 lépésnyire eső rakodón feladva s a szállítási ár utánvételezve; egyelőre csak ideiglenes recepissét adtak. A ládák megérkezése után sült ki, hogy a szövetkezett szállítók többet számítottak a csarnoktól a rakodóig és ott tisztán a feladásért, mint a mennyibe az egész ládának vasuti díja Tordáig vagy Héjasfalváig stb. kitett. Az utólagos panasznak alig lévén kilátása a sikerre, ebbeli lépések nem történtek, itt azonban e jellemző eljárást kellően megbélyegezni kötelességemnek tartottam.

VII. A személyi kiadást 114 forint 80 krral látjuk tul-

lépve, minek oka abban rejlik, hogy eredetileg 6 1/2 hónap volt számba véve. Miután azonban a kiállítás novemberhó 4-én zárult be, az időtartam a fel- és leszereléssel együtt 7 hónapra terjedett ki.

VIII. A vegyesek rovata 42 frttal túlhaladva, bővebb indokolásra nem szorul, mert ezen apró cseprő kiadások a legnehezebben irányozhatók biztosan elő.

IX. Kölcsönkamatra eredetileg mi sem volt felvéve, mert nem lehetett tudni, hogy a Tompa hagyatékát terhelő pénzek és más künnlevőségek nem fognak-e mégis befolyjni. Ily czímen jövőre is mindaddig lesz kiadás, míg a költségfedezetre felvett 3500 frt törlesztve nem lesz; a mi a legrosszabb esetben is négy év alatt meg fog történni.

Kedvezőbb színben lehetne feltüntetni a számadást, ha evvel szemben azon tárgyakkal értékét leltárra vennők, melyek a kiállításról visszakerültek és az egyesületnek tulajdonát képezik. Ezen összeg nem is volna jelentéktelen, mert kulturatlasz, kerti térképek, cégéta és cégbetűk több száz forintot érnek meg. Miután azonban mindezek a kiállítás ötletéből készültek és nem szolgáltak valamely elkerülhetetlen szükségnek kielégítésére, melyet minden körülmények között fedezni kellett volna, — azoknak pénzüi való felszámítását helyesnek nem tartottam.

A csatlakozott résztvevők azt hiszem az ügynek financiális oldalával is meglehetnek elégedve, mert egyesületünk a költségnek jó 75% -át, ők ellenben csak 25 perzentjét viselték; terményüvegeiket visszakapták, a boros üvegekkel pedig a párisi magyar egyesület alaptőkéjét gyarapították; míg a magféle, gyapju stb. részint különböző gyűjteményeknek lett felajánlva, részben az illető gyűjtő egyesület javára eladva.

Ezennel tiszteletteljes jelentésemnek végéhez érve, bátor vagyok annak szives tudomásul vételét kérni

Kolozsvárt, 1886 ápril hó 27-én.

Gamauf Vilmos.

A jelentés egyebekben helyesítő tudomásul szolgálván, elnök kiemeli, hogy az elért sikernek nagy része a titkár működésének köszönhető, miért is a közgyűlés nevében elismerését nyilvánítja.—

117. Egyesületi titkár az állatkiállítási szakosztálynak következő jelentését olvassa fel:

Tisztelt közgyűlés!

Állatkiállítási szakosztályunk alapszabályai értelmében kötelesek vagyunk évi működésünkről jelentést tenni; miután azonban az elmúlt évben — tekintettel az országos kiállításra — tevékenységünk szünetelt, röviden csak annyit említettünk meg, hogy élő tagjaink száma 173-at tesz, 352

részjegy után pedig 17,600 frt tőke van aláírva, melyből még 5200 frt bevárandó.

Jelentjük továbbá, hogy a múlt évben még fennálló 5000 frt bankkölcsönből 3500 frtot 1885-ben a t. egyesületnek visszafizettünk, a hátralék tehát 1500 frtot tesz, mely a folyó év első felében annyival is inkább törleszhető lesz, mert a fenti bevárandókon kívül 1010 frt 98 kr. pénztárkészséget vittünk át 1886-ra. A részletes zárszámadás különben az „Erdélyi gazda“ közelebbi számában közölve lesz.

Ezek után rövid jelentésünket bezárva, teljes tisztelettel maradunk a t. közgyűlésnek alázatos szolgálai

Kolozsvárt, 1886 ápril hó 29-én.

Báró Bánffy Ádám,
szakosztályi elnök.

Gamauf Vilmos,
szakosztályi jegyző.

Az állatkiállítási szakosztály jelentése tudomásul szolgál. —

118. Egyesületi titkár az igazgató választmányának következő indítványát olvassa fel:

Tisztelt közgyűlés!

Miután az eddigi tapasztalatok szerint az erdélyi részekben, vagyis a Királyhágón, Meszesen és dobrai szoroson innen a szőlőt pusztító phylloxera, ha csak erővel be nem hurcoltatik, valószínűleg elterjedni nem fog, —

igazgató választmány indítványozza, hogy a t. közgyűlés intézzen egy feliratot a nmlgu földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumhoz, miszerint tiltsa el bárholonnan — még a phylloxeramentesnek vélelmezett kecskeméti szőlőtelepről is — minden szőlőnövénynek, gyökeres vagy sima vesszőnek és szőlőgyümölcsnek behozatalát a fent körülírt erdélyi részekbe. Ennek kapcsán felkérendő lesz továbbá a nmlgu ministerium, hogy a nálunk — épen a phylloxera fel nem lépése folytán — mindinkább éledni kezdő szőlészeti ipar iránti tekintetből, mely a vesszőforgalom hiányossága miatt kellő fejlődésében gátolva van; méltóztassék ugyan csak az erdélyi országrészben, tán legcélszerűbben a nagyenyedi vinczellér képezdével összekötve állami szőlőiskola telepet állítani, mely ez idő szerint egészen biztos, phylloxeramentes sima és gyökeres vesszőkkel láthatná el az említett erdélyi részeket, valamint az egész országot.

Közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadván, annak felterjesztését az igazgató választmányra bizza. —

119. Elnök a megjelent tagoknak szives buzgalomukért és türelmükért köszönetet mondva, — a közgyűlést bezárja.

Báró Kemény Gábor s. k.

egyesületi elnök.

Gamauf Vilmos s. k.

egyesületi titkár.

Hitelesítik:
Dávid Antal s. k.
Inczédy Sámuel s. k.
Dr. Szentkirályi Ákos s. k.